

JЗУ ЦЕНТАР ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ – СКОПЈЕ

ISHP QENDRA E SHËNETIT PUBLIK - SHKUP

ИНФОРМАЦИЈА

**ЕВАЛУАЦИЈА НА СОСТОЈБИТЕ СО МОРБИДИТЕТ И МОРТАЛИТЕТ КАЈ
ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВНИОТ ПЕРИОД НА ПОДРАЧЈЕТО ШТО ГО
ПОКРИВА ЦЕНТАРОТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ СКОПЈЕ
ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА**

СКОПЈЕ, ноември 2019

JЗУ ЦЕНТАР ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ – СКОПЈЕ

ISHP QENDRA E SHËNDETIT PUBLIK - SHKUP

ул. 3-та Македонска бригада бр. 18 Скопје, тел. 02 / 3298 667, факс 02 / 3 298 251 www.cph.mk
rr. 3-Brigada e Tretë Maqedonase nr.18 Shkup, tel. 02/3298 667, faks 02/3298 251, www.cph.mk

ДИРЕКТОР: D-R ARBEN ZIBERI

РАКОВОДИТЕЛ: Прим. д-р сци. спец. Весна Спинова

УРЕДНИК: Прим. д-р сци. спец. Весна Спинова

АВТОРИ:

Прим. д-р сци. спец. Персида Малинска

Прим. д-р сци. спец. Валентина Симоновска

Дипл. мед. сестра. спец. Фанче Василевска

Обработка на податоците:

Одделение за социјална медицина

Информатичка обработка:

**Дипл. инг. Нијази Абдији
ИНФО СОФТ ИНГ, Скопје**

СОДРЖИНА

I ВОВЕД

1.1 ПЕРИОД НА АДОЛЕСЦЕНЦИЈА

1.2 СЕКСУАЛНО ПРЕНОСЛИВИ БОЛЕСТИ

II ЦЕЛ НА ИНФОРМАЦИЈАТА

III МЕТОД НА РАБОТА

IV ИЗВОРИ НА ПОДАТОЦИ

V РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

5.1. НЕКОИ ДЕМОГРАФСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

5.2. МРЕЖА НА ЗДРАВСТВЕНИ УСТАНОВИ И КАДРОВА СТРУКТУРА КОЈА УКАЖУВА НА ЗДРАВСТВЕНАТА ЗАШТИТА НА ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВНИОТ ПЕРИОД ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014- 2018 ГОДИНА

VI УТВРДЕН МОРБИДИТЕТ КАЈ ЖЕНИТЕ ВО ПРИМАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

6.1. УТВРДЕН МОРБИДИТЕТ КАЈ ЖЕНИТЕ ВО ОРДИНАЦИИ ПО ОПШТА МЕДИЦИНА НА ПОДРАЧЈЕТО НА СКОПЈЕ ШТО ГО ПОКРИВА ЦЈЗС ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

6.2 СПЕЦИФИЧНИ СТАПКИ КАЈ ЖЕНИ ВО РЕПРОДУКТИВЕН ПЕРИОД ЛЕКУВАНИ ВО ОРДИНАЦИИТЕ ПО ОПШТА МЕДИЦИНА ПО ВОЗРАСНА СТРУКТУРА ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ПООДДЕЛНО ПО ГОДИНИ ЗА ПЕРИОД 2014 – 2018 ГОДИНА

VII ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА НА ЖЕНИТЕ ОД 15- 49 ГОДИНИ КОЈА СЕ УКАЖУВА ВО ГИНЕКОЛОШКИТЕ ОРДИНАЦИИ ВО ПРИМАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014- 2018 ГОДИНА

7.1 УТВРДЕНИ ЗАБОЛУВАЊА ВО ДЕЈНОСТА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА НА ЖЕНИТЕ (ГИНЕКОЛОШКИ ОРДИНАЦИИ) СПОРЕД МКБ-10 РЕВИЗИЈА ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014-2018, ПРИКАЖАНИ ПООДДЕЛНО ПО ГОДИНИ И ПО ВОЗРАСНА СТРУКТУРА

7.2 СПЕЦИФИЧНИ СТАПКИ НА УТВРДЕН МОРБИДИТЕТ КАЈ ЖЕНИТЕ ОД 15-49 ГОДИНИ ВО ГИНЕКОЛОШКИТЕ ОРДИНАЦИИ ВО ПРИМАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014- 2018 ГОДИНА – ПООДДЕЛНО ПО ГОДИНИ

7.3 СПЕЦИФИЧНИ СТАПКИ НА УТВРДЕН МОРБИДИТЕТ НА ПЕТ НАЈЧЕСТИ БОЛЕСТИ КАЈ ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВНИОТ ПЕРИОД УТВРДЕНИ ВО ГИНЕКОЛОШКИТЕ ОРДИНАЦИИ ВО СКОПЈЕ ЗА ПЕРИОД 2014- 2018 ГОДИНА

7.4 ПЕТ НАЈЧЕСТИ ГРУПИ ЗАБОЛУВАЊА ПО БЛОКОВИ СПОРЕД МКБ-10 РЕВИЗИЈА, КАЈ ЖЕНИ ВО РЕПРОДУКТИВНИОТ ПЕРИОД ПО ВОЗРАСНА СТРУКТУРА ВО ГИНЕКОЛОШКИ ОРДИНАЦИИ НА ПОДРАЧЈЕТО НА СКОПЈЕ ШТО ГО ПОКРИВА ЦЈЗС ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

7.5 УТВРДЕНИ ПЕТ НАЈЧЕСТИ ГРУПИ НА ЗАБОЛУВАЊА ПО БЛОКОВИ СПОРЕД МКБ-10 РЕВИЗИЈА КАЈ ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВЕН ПЕРИОД ВО ГИНЕКОЛОШКИ ОРДИНАЦИИ ПО ОПШТИНИ НА ПОДРАЧЈЕТО НА СКОПЈЕ ШТО ГО ПОКРИВА ЦЈЗС ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

7. 6 СКРИНИНГ НА РАК НА ГРЛО НА МАТКАТА

VIII УТВРДЕН МОРБИДИТЕТ КАЈ ЖЕНИТЕ ХОСПИТАЛИЗИРАНИ ВО БОЛНИЦИТЕ ВО СКОПЈЕ ЗА ПЕРИОД 2014 – 2018 ГОДИНА

8.1. ЗДРАВСТВЕНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ВКУПЕН БРОЈ НА ЛЕКУВАНИ ЖЕНИ, ОБД, ПТЛ И СПЕЦИФИЧНИ СТАПКИ НА УТВРДЕН МОРБИДИТЕТ ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

8.2 ЗДРАВСТВЕНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ВКУПЕН БРОЈ НА ЛЕКУВАНИ ЖЕНИ, ОБД, ПТЛ И СПЕЦИФИЧНИ СТАПКИ НА УТВРДЕН МОРБИДИТЕТ ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА, ПООДДЕЛНО ПО ГОДИНИ (2014, 2015, 2016, 2017 И 2018)

8.3 ЗДРАВСТВЕНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ВКУПЕН БРОЈ НА ЛЕКУВАНИ ЖЕНИ ОД 15-49 ГОДИНИ, ОБД, ПТЛ И СПЕЦИФИЧНИ СТАПКИ НА УТВРДЕН МОРБИДИТЕТ ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2104-2018 ГОДИНА

8.4 ЗДРАВСТВЕНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ХОСПИТАЛИЗАЦИИ НА ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВЕН ПЕРИОД ОД 15-49 ГОДИНИ ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА ПООДДЕЛНО ПО ГОДИНИ (2014, 2015, 2016, 2017 И 2018)

8.5 ПЕТ НАЈЧЕСТИ ГРУПИ НА ЗАБОЛУВАЊА КАКО ПРИЧИНА ЗА ХОСПИТАЛИЗАЦИЈА НА ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВЕН ПЕРИОД ВО БОЛНИЦИТЕ ВО СКОПЈЕ ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

8.6 ЗДРАВСТВЕНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ХОСПИТАЛИЗАЦИИТЕ НА ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВЕН ПЕРИОД ОД 15-49 ГОДИНИ СПОРЕД ВОЗРАСНА СТРУКТУРА ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

8.7 ПОРОДУВАЊА, АБОРТУСИ И НЕКОИ ЗДРАВСТВЕНИ ИНДИКАТОРИ КОИ ЈА ДЕТЕРМИНИРААТ ЗДРАВСТВЕНАТА СОСТОЈБА НА ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВНИОТ ПЕРИОД ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

IX УТВРДЕНИ КОНГЕНИТАЛНИ МАЛФОРМАЦИИ КАЈ ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВЕН ПЕРИОД ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

X ПРИКАЗ НА МОРТАЛИТЕТ КАЈ ЖЕНИТЕ ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014- 2017 ГОДИНА

10.1 ВКУПЕН БРОЈ НА УМРЕНИ ЖЕНИ ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014-2017 ГОДИНА

10.2 ПЕТ НАЈЧЕСТИ ПРИЧИНИ ЗА СМРТ КАЈ ЖЕНИТЕ ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014- 2017 ГОДИНА

XI ЗАКЛУЧНИ СОГЛЕДУВАЊА

XII ПРЕДЛОГ-МЕРКИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЗДРАВЈЕТО НА ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВНИОТ ПЕРИОД

XIII КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

Предговор

Анализата во Здравствената стратегија на РС Македонија (PCM) до 2020 година, покажува дека приоритетни здравствени проблеми се, а и понатаму ќе бидат хроничните незаразни заболувања, новите заразни заболувања и ургентните состојби. Чувањето и унапредувањето на здравјето ќе бидат главниот инструмент во подобрувањето на здравствената состојбата на населението, а особено на вулнерабилните групи.

Скопје е главен град со најголем број жители во Републиката и со најразвиена мрежа на здравствени установи. Во неговите здравствени капацитети се обезбедува здравствена заштита не само за жителите од Скопскиот регион, туку и за граѓаните на РС Македонија. Речиси половина од сите здравствени потреби и барања се остваруваат во здравствените установи на Скопскиот регион.

Извештајот за здравствената состојба на населението на подрачјето на Скопскиот регион е редовна публикација на Центарот за јавно здравје - Скопје, во кој се објавуваат здравствено-статистички податоци на годишно ниво за Скопскиот регион. Податоците се групирани во повеќе целини и се однесуваат на основните демографски карактеристики на населението од Скопскиот регион, вработените во здравствените установи, обемот и содржината на здравствените дејности, видот и обемот на извршените услуги и заболеноста на населението. Извештајот првенствено претставува повратна информација за здравствените установи од Скопскиот регион кои ги доставуваат здравствено-статистичките податоци до Центарот за јавно здравје-Скопје. Покрај тоа, оваа публикација е наменета и за други корисници и заинтересирани лица. Се надеваме дека оваа публикација ќе ги задоволи основните потреби на корисниците. Секоја забелешка која води до подобрување и поголема употреба на оваа публикација, со благодарност ќе ја прифатиме.

I ВОВЕД

1.1 ПЕРИОД НА АДОЛЕСЦЕНЦИЈА

Најголемиот дел од податоците за сексуалното однесување на адолесцентите е добиен од различни студии, според кои до својата 19-годишна возраст сексуално активни се 32% адолесценти (40% момчиња и 21% девојчиња).

Просечната возраст на започнување со сексуална активност кај девојките изнесува 16,7 години, додека кај момчињата 15,5 години. Сепак, постојат индикатори кои упатуваат на забрзано намалување на возрасната граница за влегување во сексуални односи. Воедно, младите покажуваат елементи на ризично сексуално однесување - освен што е сè пониска возраста на започнување со сексуална активност, тие менуваат и поголем број на партнери, без притоа да користат контрацепција и кондом за заштита од несакана бременост и сексуално преносливи инфекции.

Во нашата земја е евидентиран низок степен на информираност и на употреба на модерните методи на контрацепција. Само 1,6 % од младите девојки на возраст од 15 до 19 години изјавуваат дека користат орална контрацепција, додека, пак, само 34,8% од младите користеле кондом при својот последен сексуален однос. Од друга страна, сè повисока е возраста на стапување во брак (во просек 25 години за жени и 27 години за мажи) и раѓањето на првото дете, со што се пролонгира периодот на предбрачната сексуална активност, а со тоа и можноста за ризично сексуално однесување, односно настанување на непланирана бременост или сексуално пренослива инфекција.

Од тинејџерската бременост, 85% е несакана, а 80% завршува со абортус. Компликациите поврзани со бременоста и породувањето се најчести причини за смртност кај девојки на возраст од 15 до 19 години.

Стапката на тинејџерска бременост, како и стапката на абортуси во оваа возрасна група, е трипати повисока од онаа во ЕУ, а се проценува дека во Република Северна Македонија постои тенденција и за зголемување на бројот на заразени лица со сексуално преносливи инфекции меѓу младата популација, особено со хламидија и ХПВ. Сè пониска е возрасната граница на појава на карцином на грлото на матката како последица од инфекција со ХПВ, воедно сè поголем е бројот на млади брачни парови кои се соочуваат со инфертилитет за кој најчеста

причина се сексуално преносливите инфекции кои не се лекувани (пелвична инфламаторна болест).

Смртноста на доенчињата е петпати повисока кај доенчињата од мајки на возраст од 14 до 19 години, во однос на оние на возраст од 20 до 24 години. Воедно, кај овие бебиња е почест и перинаталниот морбидитет.

Горните согледувања покажуваат дека во земјата не постојат доволно релевантни податоци за сексуалното однесување и сексуалното и репродуктивно здравје на адолесцентите.

Во голем дел тоа се должи на фактот што повеќето заболувања не подлежат на задолжително пријавување (некои сексуално преносливи инфекции, како на пример, хламидија), додека оние кои подлежат, не се пријавуваат уредно (тинејџерска бременост, абортуси), ниту, пак, се сегментираат по возраст. Недостатокот на информации во образованието за сексуалното и репродуктивно здравје и за оралната контрацепција, од друга страна, се причината што само 8% од учениците во средните училишта, на територијата на Скопје изјавиле дека учеле за орална контрацепција на часовите по биологија, а едвај 3% по часовите на образование за животни вештини, при што само 1,3% од младите до 24 години користат орална контрацепција, а стапките на тинејџерски бремености и абортуси се неколкукратно повисоки од европските просеци. Многу малку се учи и за правилна употреба на кондом: 20% на часови по биологија, 12% на часови по образование за животни вештини.

1.2 СЕКСУАЛНО ПРЕНОСЛИВИ БОЛЕСТИ

Сексуално преносливи инфекции се болести кои се пренесуваат преку сексуален контакт, од партнерот кој има сексуално пренослива инфекција.

СПБ се добиваат преку секој вид на сексуална активност, а бидејќи се сериозни болести бараат посебен третман од докторите.

На глобално ниво се проценува дека секоја година има 357 милиони нови случаи на четирите најголеми СПБ-инфекции кај лицата на возраст од 15-49 години: инфекција со хламидија (131 милиони), гонореја (78 милиони), сифилис (6 милиони) и трихомонијаза (142 милиони). Преваленцата на некои вирусни сексуално преносливи инфекции е слично висока, со околу 417 милиони луѓе

заразени со херпес симплекс тип 2 и околу 291 милиони жени кои го задржуваат човечкиот папилома вирус (ХПВ).

II ЦЕЛ НА ИНФОРМАЦИЈАТА

Цел на информацијата е да се прикажат состојбите со морбидитетот и морталитетот на жените во репродуктивниот период во Скопскиот регион.

Во информацијата се прикажани показатели за здравствена заштита на жените која ја остваруваат во системот на здравствената дејност во сите нејзини нивоа.

Исто така со изработка на споменатата информација е прикажано непреченото спроведување на здравствената заштита на жените во Скопскиот регион согласно Акцискиот план за целите за одржлив развој, а особено во делот на обезбедување пристап до навремена и квалитетна здравствена заштита на жените во репродуктивниот период.

III МЕТОД НА РАБОТА

Применет е ретроспективно-дескриптивен метод на работа. Со помош на аналитичко – статистички истражувања обработени се податоци од регистрирани податоци за жените во репродуктивниот период од 15-49 години во Скопскиот регион за период од пет години односно 2014-2018 година. Прикажана е зачестеноста на јавувањето на заболувањата, возрасната дистрибуција на истите во форма на табели и графикони.

IV ИЗВОРИ НА ПОДАТОЦИ

Информацијата содржи податоци за период од пет години започнувајќи од 2014 до 2018 година. Податоците се од Одделението за социјална медицина при Центарот за јавно здравје Скопје прибрани и обработени согласно позитивната законска регулатива односно Законот за здравствена заштита, Законот за јавно здравје и Законот за евиденции во областа на здравството.

Исто така, користени се и други објавени податоци од Државниот завод за статистика на Република Северна Македонија, Институт за јавно здравје на РСМ како и податоци од СЗО од „Базата на податоци“ за Европскиот регион.

Користени се индивидуални и збирни извештаи кои се доставуваат во Одделението за социјална медицина при ЦЈЗСкопје кои се доставуваат од здравствените установи во Скопскиот регион и тоа:

- Индивидуален извештај за стационарно лекувано лице (Обр.бр.3-21-61А)
- Пријава за породување (Обр.бр. 3-21-64) ;
- Пријава за абортус (Обр.бр. 3-21-63) ;
- Збирен извештај за утврден морбидитет во примарна здравствена заштита во дејноста општа медицина (Обр.бр. 3-01-60) и
- Збирен извештај за утврдени заболувања во дејноста за здравствена заштита на жените (Обр.бр .3-05-60);
- Помошен образец за попис на вработените во здравствените установи на Скопскиот регион;

За подготвување на анализата за евалуација на утврдениот морбидитет кај жените во репродуктивниот период се користени податоци од Центарот за јавно здравје Скопје за проценето население, чии податоци се прикажани во Табела 1.

Проценка на население кај жени од 15-49 години на подрачјето на Скопје што го покрива ЦЈЗСкопје за период 2014-2018 година

Табела 1

Проценето население, година	2014	2015	2016	2017	2018
Вкупно население	618065	621372	624523	630071	631183
Вкупно жени	313803	315343	316808	319670	320423
Возраст					
15-19	21666	21152	21353	21400	21407
20-24	23360	23500	23315	23008	23092
25-29	23417	23450	23532	24106	23475
30-34	23333	23214	23484	23509	23389
35-39	23098	23361	23111	22960	23304
40-44	22420	22390	22890	23234	23160
45-49	22832	23290	23004	23440	23925
Вкупно од 20-44 години	115628	115915	116332	116817	116420
Вкупно од 15-49 години	160126	160357	160689	161657	161752

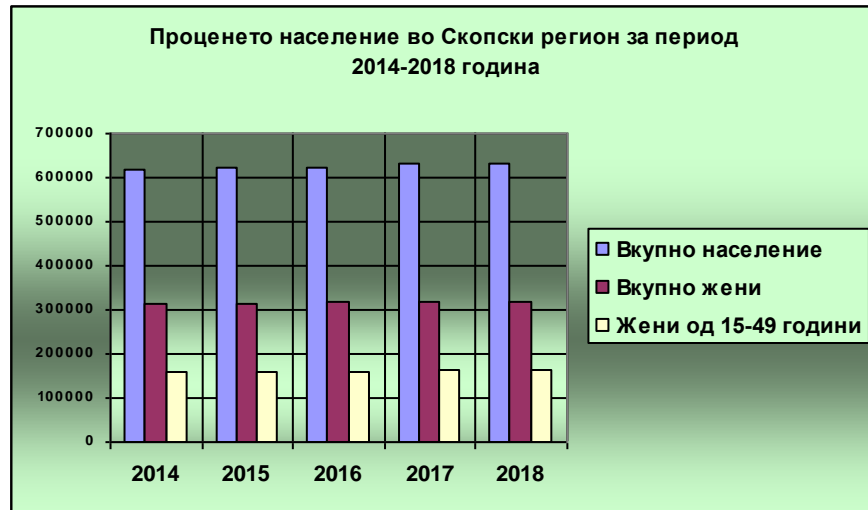
Извор: Центар за јавно здравје Скопје, 2019 година

V РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

5.1. НЕКОИ ДЕМОГРАФСКИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА СКОПСКИОТ РЕГИОН

Според проценетото население од Центарот за јавно здравје Скопје, вкупното население во Скопје се движи од 618065 жители во 2014 година до 631183 жители во 2018 година. Вкупниот број на жени изнесува 50,8% од вкупното население. Цел на нашата анализа е евалуација на жените во репродуктивниот период, или истите во однос на вкупниот број на жени изнесува 50,7% или од вкупното население 25,7%.

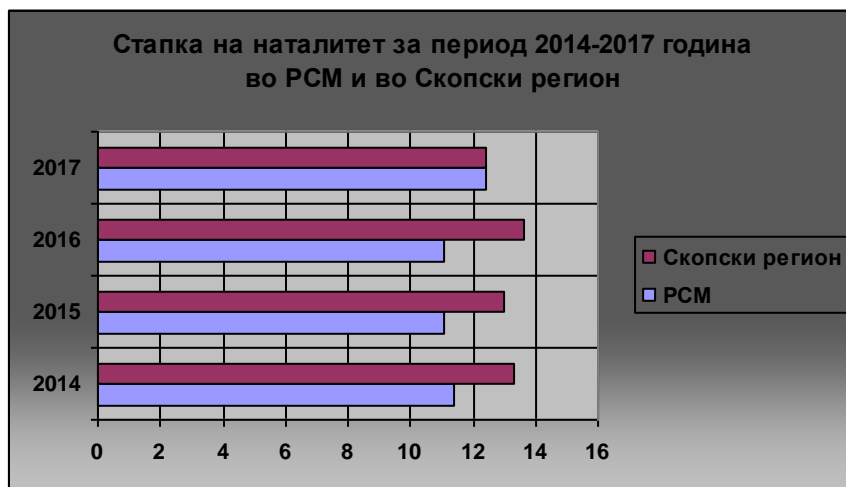
Графикон 1

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Стапката на наталитетот на ниво на држава се намалува од 11,4 во 2014 година на 10,5 во 2017 година, додека во Скопскиот регион иако истата е повисока во однос на државата, таа исто така е намалена од 13,3 во 2014 на 12,4 во 2017 година.

Графикон 2

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Според податоците на Државниот завод за статистика на РСМ, родените деца според возраста на мајката во истражуваниот период 2014-2017 година, укажува дека границата на возраста на мајките се поместува кон возрасната група од 30- 34 години која е застапена со 35,8%, потоа возрасната група на мајки кои родиле од 25-29 години е застапена со 32,1%, потоа од мајки од 35-39 години се застапени со 15,2%, додека возрасната група на мајки од 20-24 години е застапена со 13,1%.

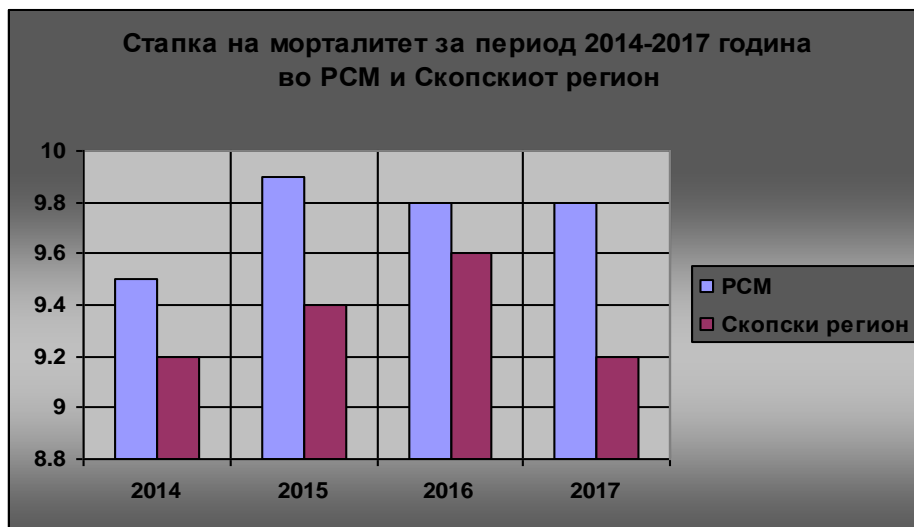
Графикон 3

Извор: Државен завод за статистика на РСМ

Стапката на морталитет се движела од 9,52 во 2014 година до 9,79 во 2017 година или во истражуваниот период се одржала на истото ниво во РСМ. Во Скопскиот регион во истражуваниот период истата се одржува на истото ниво и истата изнесувала 9,20.

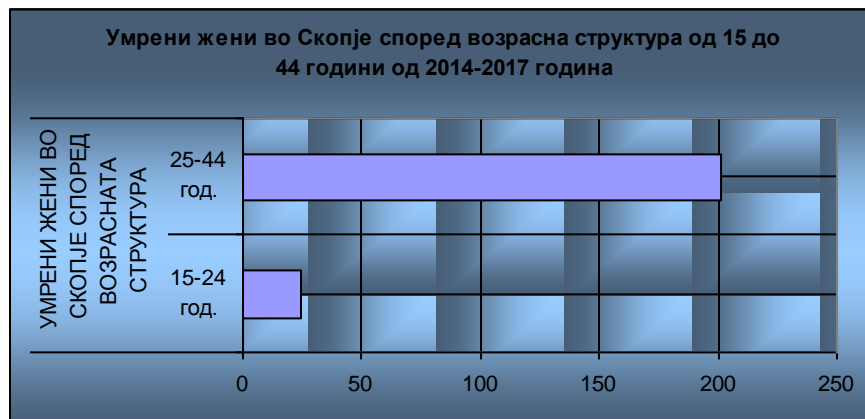
Графикон 4

Извор: Државен завод за статистика на РСМ

Според податоците на Државниот завод за статистика во истражуваниот период од 2014-2017 година, смртноста кај жените од 15-44 години укажува дека возрасната структура од 15 – 24 години учествува со 10,7%, додека возрасната структура од 25-44 години со 89,3% .

Графикон 5

Извор: Државен завод за статистика на РСМ

Стапките на склучени бракови (нупцијалитет) во РСМ во истражуваниот период се движи околу 6.6, додека во Скопскиот регион истите се незначително намалени од 5.6 во 2014 година на 5.2 во 2017 година.

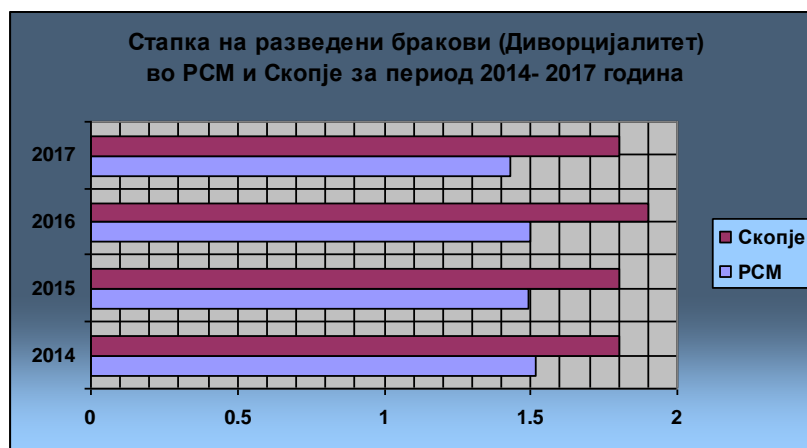
Графикон 6

Извор: Државен завод за статистика на РСМ, Центар за јавно здравје Скопје

Во истражуваниот период од 2014-2017 година, стапката на разведени бракови (диворцијалитет) во РСМ е намалена или истата се движи од 1,52 во 2014 година до 1,43 во 2017 година. Во Скопскиот регион споменатата стапка се одржува на истото ниво од околу 1,8 во целиот истражуван период.

Графикон 7

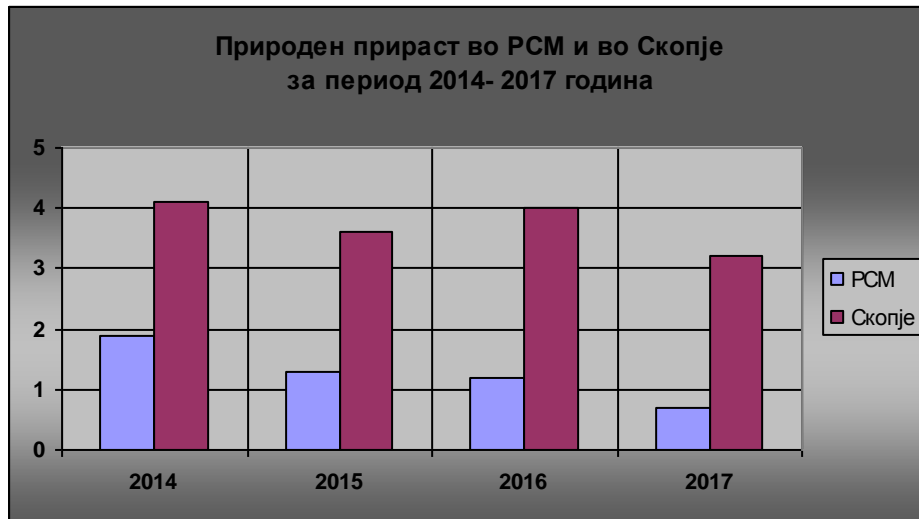

Извор: Државен завод за статистика на РСМ, Центар за јавно здравје Скопје

Природниот прираст во истражуваниот период од 2014-2017 година на ниво на држава е намален скоро за половина или од 1,9 во 2014 година на 0,7 во 2017

година. Додека во Скопскиот регион природниот прираст се движел од 4,1 во 2014 година до 3,2 во 2017 година.

Графикон 8

Извор: Државен завод за статистика на РСМ

5.2. МРЕЖА НА ЗДРАВСТВЕНИ УСТАНОВИ И КАДРОВСКА СТРУКТУРА КОЈА УКАЖУВА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА НА ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВНИОТ ПЕРИОД ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014- 2018 ГОДИНА

Здравствената заштита на жените во Скопскиот регион се спроведува кај матичните доктори во ординациите по општа медицина, во специјалистичките ординации по гинекологија и во болниците на секундарно и терцијарно ниво во системот на здравствената дејност. Во анализираниот период од 2014 -2018 година, специјализирана здравствена заштита на жените константно се укажувала во 48 гинеколошките ординации или постои незначително намалување на истите од 56 ординации во 2014 година на 47 во 2018 година.

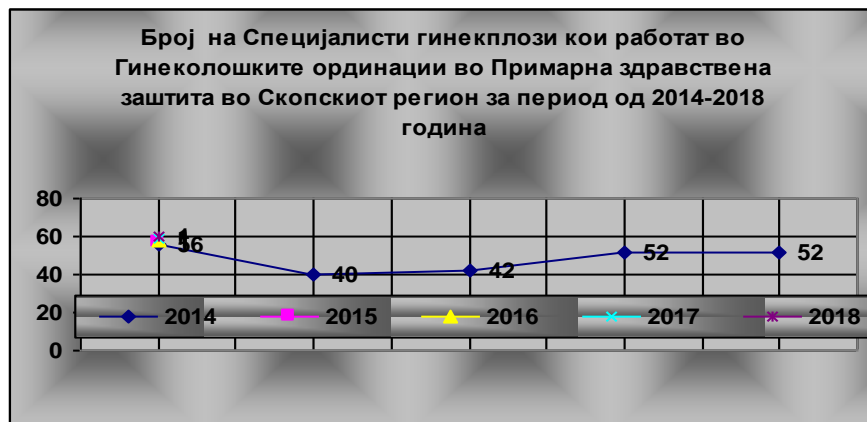
Графикон 9

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

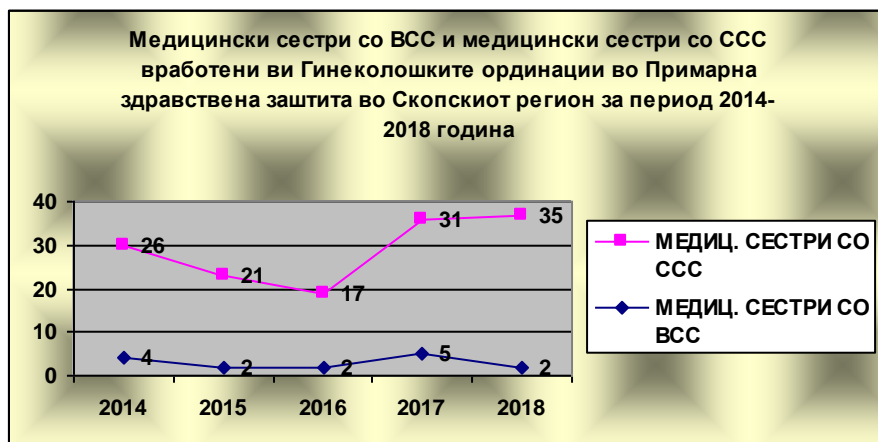
На подрачјето на Скопскиот регион во споменатите гинеколошки ординации се укажува специјализирана здравствена заштита на жени и тоа во просек ја укажувале 48 специјалисти гинеколози, 17 акушерки со средно образование, 1 акушерка со висока стручна спрема, 26 медицински сестри со средна стручна спрема и во просек 3 сестри со ВСС.

Графикон 10

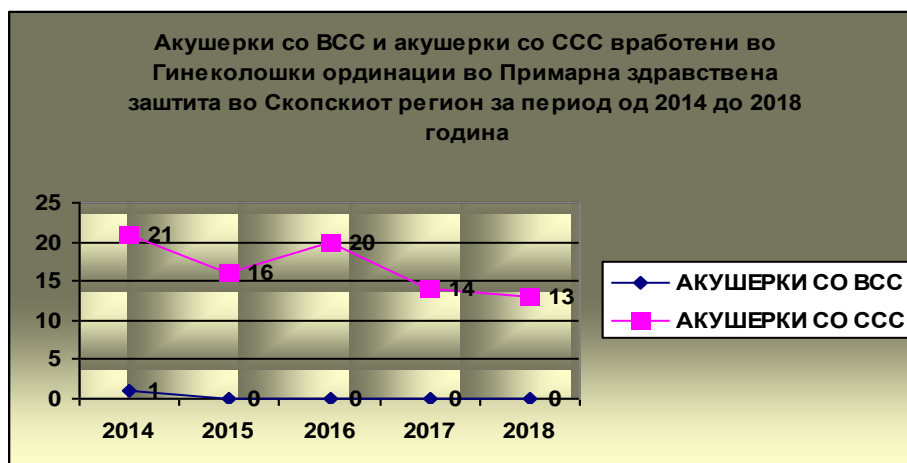
Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 11

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 12

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Исто така, здравствена заштита на жените се укажувала и во поликлиниките во ординациите по гинекологија, чиј број бил една ординација во 2014 година до 3 ординации во 2018 година, во кои во просек работеле годишно 4 гинеколози, 2 акушерки со ССС и во просек 3 медицински сестри со ССС.

Графикон 13

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Во анализираниот период од пет години во болниците во Скопскиот регион болничка здравствена заштита се укажува во следите јавни и приватни болници и тоа: ЈЗУ Клиника за Гинекологија и акушерство –Скопје, Специјална болница за Гинекологија и акушерство " Мајка Тереза "-Чаир, ПЗУ Клиничка болница „Ацибаден Систина"- Скопје, Приватна општа болница "Ремедика" – Скопје и „Моја болница "Санте Плус" –Скопје.

Во анализираниот период во болниците во Скопје, во просек годишно 101 гинеколог-акушер укажувале здравствена заштита на жените, 3 медицински сестри со ВСС,121 медицинска сестра со ССС, 3 акушерки со ВСС, 118 акушерки со ВСС.

Вкупен број на здравствени установи и здравствени работници во болничка здравствена заштита на одделенија по гинекологија и акушерство *на подрачјето на Скопје што го покрива ЦЈЗСкопје за период од 2014-2018 година

Табела 2

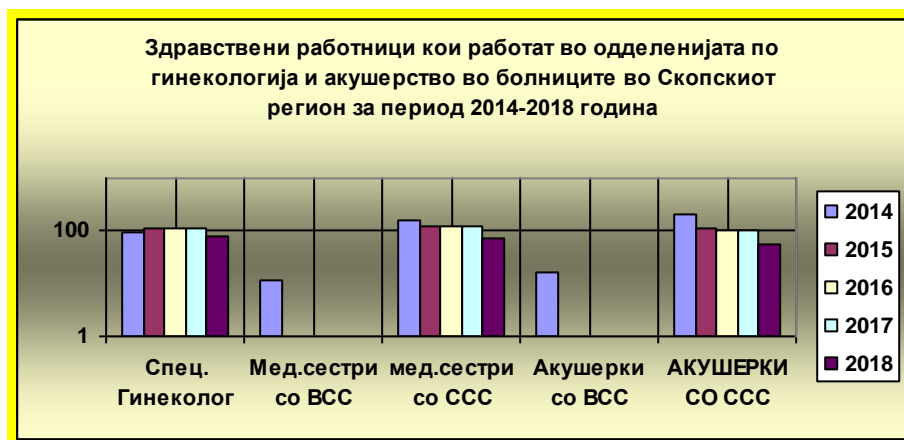
ГОДИНИ	ЗДРАВСТЕВИ УСТАНОВИ	ЗДРАВСТВЕНИ РАБОТНИЦИ				
		СПЕЦ. ГИНЕКОЛОЗИ	МЕДИЦ. СЕСТРИ СО ВСС	МЕДИЦ. СЕСТРИ СО ССС	АКУШЕРКИ СО ВСС	АКУШЕРКИ СО ССС
2014	*	93	12	164	16	215
2015	*	114	/	122	/	112

2016	*	110	/	118	1	102
2017	*	112	/	126	/	103
2018	*	77	1	73	/	56
ВКУПНО	*	506	13	603	17	588

* - ЈЗУ Клиника за Гинекологија и акушерство -Скопје
-Специјална болница за Гинекологија и акушерство " Мајка Тереза "-Чаир
-ПЗУ Клиничка болница " АЦИБАДЕМ СИСТИНА"- Скопје
-Приватна општа болница "РЕМЕДИКА" - Скопје
-Моја болница "САНТЕ ПЛУС" -Скопје

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 14

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Просек на женско население на гинеколог во Скопскиот регион
за период 2014 – 2018 година

Табела 3

Година	2014	2015	2016	2017	2018
Број на Гинеколози	151	155	159	169	134
Население (жени)	313803	315343	316808	319670	320423
Женско население/ Гинеколог	2078.2	2034.5	1992.5	1891.5	2391.2

Просекот на женско население на гинеколог во Скопскиот регион е зголемен во 2018 година во однос на 2014 година за 313 жени.

VI УТВРДЕН МОРБИДИТЕТ КАЈ ЖЕНИТЕ ВО ПРИМАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

6.1. УТВРДЕН МОРБИДИТЕТ КАЈ ЖЕНИТЕ ВО ОРДИНАЦИИ ПО ОПШТА МЕДИЦИНА НА ПОДРАЧЈЕТО НА СКОПЈЕ ШТО ГО ПОКРИВА ЦЈЗСкопје ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

Во примарна здравствена заштита во дејноста општа медицина здравствената заштита на жените поради контрола и следење на здравствената состојба ја утврдувале матичните доктори.

Во анализата за периодот 2014-2018 година податоците покажуваат дека индексот на утврдени заболувања е зголемен за 28,1% кај жените од 20 до 75 и повеќе години, а исто така и кај жените во репродуктивниот период за 24,6%.

Утврдени заболувања во дејноста општа медицина кај жените според возрастна структура од 20-75 и повеќе години кои се лекуваат во ординациите во Скопскиот регион

Табела 4

Ред. Број	Заболувања и состојби	шифра по МКБ - 10	ж.20-75+	ж.20-75+	ж.20-75+	ж.20-75+	ж.20-75+	ж.20-75+
			2014	2015	2016	2017	2018	Вкупно
1	2	3	2014	2015	2016	2017	2018	Вкупно
	Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	618259	635902	663602	701247	791834	3410844
	Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	575095	602784	643995	666054	736761	3224689
44	Микози	B35-B49	3312	3258	3664	3708	3980	17922
75	Малигна неоплазма на дојка	C50	3255	3130	3368	3275	3556	16584
99	Анемија поради дефицит на железо	D50	9227	9059	9572	9736	9812	47406
104	Тиреотоксикоза	E05	11549	11572	13166	14914	18121	69322
106	Дијабетес мелитус	E10.-,E11.-, E12.-,E13.-, E14.-	22331	24785	26826	29661	34042	137645
119	Невротски ,со стрес поврзани и соматоформни растројства	F40-F48	19369	22675	24242	25873	28665	120824
133	Коњуктивит и други заболувања на коњуктивата	H10-H13	7900	7995	8027	7185	6962	38069
147	Есенцијална (примарна) хипертензија	I10	91950	98299	100422	107215	116231	514117
150	Други исхемични болести на срцето	I20,I23-I25	5050	4360	4092	4149	4257	21908
167	Акутен фарингит и акутен тонзилит	J02-J03	39673	41445	44774	41695	50535	218122

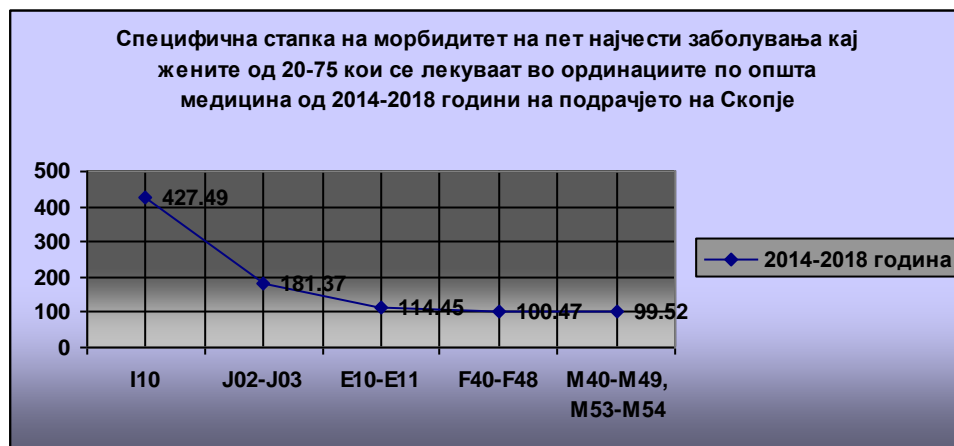
177	Бронхит, емфизем и други хронични опструктивни пулмонални болести	J40-J44	12730	13964	14099	14499	17504	72796
187	Гастрит и дуоденит	K29	14403	14176	15408	16627	18063	78677
214	Други дорзопатии	M40-M49, M53-M54	19891	21285	23820	25778	28912	119686
225	Цистит	N30	17490	18663	19726	19949	21819	97647

Во следната табела се прикажани пет најчести заболувања кај жените на возраст од 20-75 години кои се лекувале во ординациите по општа медицина, нивната структура и морбидитет на 1000 жители.

Табела 5

МКБ10	Болести	2014-2018				
		ранг	број	струк.	индекс	Мб/1000
I10	Есенцијална(примарна) хипертензија	1	514117	15.9	100	427.49
J02-J03	Акутен фарингит и акутен тонзилит	2	218122	6.8	100	181.371
E10-E11	Дијабетес мелитус	3	137645	4.3	100	114.45
F40-F48	Невротски , со стрес поврзани и соматоформни растројства	4	120824	3.7	100	100.47
M40-M49, M53-M54	Други дорзопатии	5	119686	3.7	100	99.52

Графикон 15

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Специфичната стапка на морбидитет на 1000 жители кај жените од 20 – 75 и повеќе години се движела од 2422.71 во 2014 година до 3023.47 во 2018 година, додека специфичната стапка на морбидитет на 1000 жители кај возрасната група од 20 – 54 години се движела од 1591.98 во 2014 година, кога била најниска до 1949,47 во 2018 година, кога таа била највисока.

6.2 СПЕЦИФИЧНИ СТАПКИ КАЈ ЖЕНИ ВО РЕПРОДУКТИВЕН ПЕРИОД ЛЕКУВАНИ ВО ОРДИНАЦИИТЕ ПО ОПШТА МЕДИЦИНА ПО ВОЗРАСНА СТРУКТУРА ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ПООДДЕЛНО ПО ГОДИНИ ЗА ПЕРИОД 2014 – 2018 ГОДИНА

Во следните табели се прикажани специфичните стапки на утврден морбидитет кај жените по возрасна структура од 20-24 години, од 25-34 години, од 35-44 години, од 45-54 години и вкупно стапки од 20 до 75+ години. Вкупните стапки на жените во репродуктивниот период кои се лекувале кај матичните доктори во примарна здравствена заштита, како и поделбата по возрасните групи е според податоците кои ги добиваме квартално во тековната година од ординациите по општа медицина.

Податоците се прикажани според возрасната структура на жените, поодделно по години од 2014 до 2018 година.

Специфични стапки на утврдени заболувања кај жените според возрасна структура од 20-75+ години во дејноста општа медицина во 2014 година

Табела 6

Заболувања - состојби	МКБ - 10	20-75+	Мб/1000	20-24г.	Мб/1000	25-34г.	Мб/1000	35-44г.	Мб/1000	45-54г.	Мб/1000
Вкупно I - XIX, XXI	A00-T98, Z00-Z99	618259	2604.54	9416	403.08	77075	1648.66	91018	1999.60	107892	2396.59
Вкупно I - XIX	A00 - T98	575095	2422.71	8366	358.13	66335	1418.93	80969	1778.83	100077	2222.99
Микози	B35-B49	3312	13.95	106	4.54	607	12.98	556	12.21	576	12.79
Малигна неоплазма на дојка	C50	3255	13.71	0	0.00	45	0.96	279	6.13	733	16.28
Анемија поради дефицит на железо	D50	9227	38.87	358	15.33	2468	52.79	2486	54.62	1740	38.65
Тиреотоксикоза	E05	11549	48.65	53	2.27	1422	30.42	2220	48.77	2514	55.84
Дијабетес мелитус	E10.-, E11.-, E12.-, E13.-, E14.-	22331	94.07	24	1.03	363	7.76	997	21.90	2852	63.35
Невротски ,со стрес поврзани и соматоформни растројства	F40-F48	19369	81.60	193	8.26	2010	42.99	3276	71.97	3994	88.72
Коњуктивит и други	H10-H13	7900	33.28	194	8.30	1053	22.52	1134	24.91	1388	30.83

заболувања на коњуктивата											
Есенцијална (примарна) хипертензија	I10	91950	387.36	61	2.61	937	20.04	4448	97.72	13487	299.58
Други исхемични болести на срцето	I20,I23-I25	5050	21.27	5	0.21	120	2.57	231	5.07	668	14.84
Акутен фарингит и акутен тонзилит	J02-J03	39673	167.13	1378	58.99	10087	215.76	9274	203.74	6929	153.91
Бронхит, емфизем и други хронични опструктивни пулмонални болести	J40-J44	12730	53.63	45	1.93	663	14.18	1494	32.82	2262	50.25
Гастрит и дуоденит	K29	14403	60.68	222	9.50	1923	41.13	2270	49.87	2739	60.84
Други дорзопати	M40-M49,M53-M54	19891	83.79	169	7.23	1922	41.11	3358	73.77	4194	93.16
Цистит	N30	17490	73.68	410	17.55	2972	63.57	3104	68.19	2970	65.97

Специфични стапки на утврдени заболувања кај жените според возрасна структура од 20-75+ години во дејноста општа медицина во 2015 година

Табела 7

Заболувања - состојби	МКБ - 10	20-75+	М6/1000	20-24г.	М6/1000	25-34г.	М6/1000	35-44г.	М6/1000	45-54г.	М6/1000
Вкупно I - XIX, XXI	A00-T98, Z00-Z99	635902	2659.95	9661	411.11	77959	1670.65	93792	2050.05	112865	2473.81
Вкупно I - XIX	A00 - T98	602784	2521.42	8414	358.04	66996	1435.71	84728	1851.94	107064	2346.66
Микози	B35-B49	3258	13.63	113	4.81	501	10.74	539	11.78	592	12.98
Малигна неоплазма на дојка	C50	3130	13.09	0	0.00	39	0.84	271	5.92	707	15.50
Анемија поради дефицит на железо	D50	9059	37.89	271	11.53	2439	52.27	2394	52.33	1796	39.37
Тиреотоксикоza	E05	11572	48.41	25	1.06	1330	28.50	2215	48.41	2627	57.58
Дијабетес мелитус	E10.-, E11.-, E12.-, E13.-, E14.-	24785	103.67	14	0.60	333	7.14	1056	23.08	3127	68.54
Невротски ,со стрес поврзани и соматоформни растројства	F40-F48	22675	94.85	146	6.21	2266	48.56	3992	87.25	4704	103.10
Коњуктивит и други заболувања на коњуктивата	H10-H13	7995	33.44	176	7.49	1163	24.92	1256	27.45	1352	29.63
Есенцијална (примарна) хипертензија	I10	98299	411.18	51	2.17	895	19.18	4640	101.42	14480	317.38
Други исхемични болести на срцето	I20,I23-I25	4360	18.24	4	0.17	56	1.20	200	4.37	535	11.73
Акутен фарингит и акутен тонзилит	J02-J03	41445	173.36	1409	59.96	10361	222.03	9739	212.87	7692	168.60
Бронхит, емфизем и други хронични	J40-J44	13964	58.41	37	1.57	628	13.46	1519	33.20	2528	55.41

опструктивни пулмонални болести											
Гастрит и дуоденит	K29	14176	59.30	209	8.89	1745	37.39	2268	49.57	2652	58.13
Други дорзопатии	M40- M49,M53- M54	21285	89.03	228	9.70	2036	43.63	3625	79.23	4611	101.07
Цистит	N30	18663	78.07	459	19.53	3049	65.34	3200	69.94	3238	70.97

**Специфични стапки на утврдени заболувања кај жените според возрасна структура
од 20-75+ години во дејноста општа медицина во 2016 година**

Табела 8

Заболувања - состојби	МКБ - 10	20-75+	М6/1000	20-24г.	М6/1000	25-34г.	М6/1000	35-44г.	М6/1000	45-54г.	М6/1000
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	663602	2761.76	8371	359.04	76677	1630.87	100396	2182.47	121204	2660.32
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	643995	2680.16	7924	339.87	71272	1515.91	91105	1980.50	114713	2517.84
Микози	B35-B49	3664	15.25	110	4.72	597	12.70	592	12.87	653	14.33
Малигна неоплазма на дојка	C50	3368	14.02	0	0.00	54	1.15	360	7.83	805	17.67
Анемија поради дефицит на железо	D50	9572	39.84	270	11.58	2320	49.34	2735	59.46	1844	40.47
Тиреотоксикоza	E05	13166	54.79	16	0.69	1538	32.71	2586	56.22	2988	65.58
Дијабетес мелитус	E10.- ,E11.-, E12.- ,E13.-, E14.-	26826	111.64	18	0.77	356	7.57	1121	24.37	3559	78.12
Невротски ,со стрес поврзани и соматоформни растројства	F40-F48	24242	100.89	96	4.12	2429	51.66	4236	92.08	5128	112.55
Коњуктивит и други заболувања на коњуктивата	H10-H13	8027	33.41	106	4.55	1127	23.97	1229	26.72	1317	28.91
Есенцијална (примарна) хипертензија	I10	100422	417.93	34	1.46	857	18.23	4690	101.95	14528	318.88
Други исхемични болести на срцето	I20,I23- I25	4092	17.03	3	0.13	47	1.00	197	4.28	584	12.82
Акутен фарингит и акутен тонзилит	J02-J03	44774	186.34	1530	65.62	11373	241.90	10450	227.17	8138	178.62
Бронхит, емфизем и други хронични опструктивни пулмонални болести	J40-J44	14099	58.68	33	1.42	581	12.36	1331	28.93	2457	53.93
Гастрит и дуоденит	K29	15408	64.12	203	8.71	1958	41.65	2523	54.85	2839	62.31
Други дорзопатии	M40- M49,M53- M54	23820	99.13	179	7.68	2208	46.96	3934	85.52	5219	114.55
Цистит	N30	19726	82.10	379	16.26	3001	63.83	3355	72.93	3373	74.03

**Специфични стапки на утврдени заболувања кај жените според возрасна структура
од 20-75+ години во дејноста општа медицина во 2017 година**

Табела 9

Заболувања - состојби	МКВ - 10	20-75+	Мб/1000	20-24г.	Мб/1000	25-34г.	Мб/1000	35-44г.	Мб/1000	45-54г.	Мб/1000
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	701247	2895.04	8222	357.35	77758	1633.06	106299	2301.14	127715	2748.27
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	666054	2749.74	7578	329.36	70489	1480.39	93990	2034.68	119708	2575.97
Микози	B35-B49	3708	15.31	120	5.22	520	10.92	611	13.23	657	14.14
Малигна неоплазма на дојка	C50	3275	13.52	0	0.00	46	0.97	335	7.25	773	16.63
Анемија поради дефицит на железо	D50	9736	40.19	249	10.82	2272	47.72	2799	60.59	1935	41.64
Тиреотоксикоza	E05	14914	61.57	13	0.57	1779	37.36	3014	65.25	3400	73.16
Дијабетес мелитус	E10.-, E11.-, E12.-, E13.-, E14.-	29661	122.45	18	0.78	391	8.21	1290	27.93	3872	83.32
Невротски ,со стрес поврзани и соматоформни растројства	F40-F48	25873	106.81	155	6.74	2461	51.69	4650	100.66	5639	121.34
Коњуктивит и други заболувања на коњуктивата	H10-H13	7185	29.66	137	5.95	916	19.24	1049	22.71	1137	24.47
Есенцијална (примарна) хипертензија	I10	107215	442.63	37	1.61	948	19.91	4949	107.14	15748	338.88
Други исхемични болести на срцето	I20,I23-I25	4149	17.13	1	0.04	53	1.11	232	5.02	541	11.64
Акутен фарингит и акутен тонзилит	J02-J03	41695	172.13	1310	56.94	10106	212.24	9864	213.53	7810	168.06
Бронхит, емфизем и други хронични опструктивни пулмонални болести	J40-J44	14499	59.86	31	1.35	528	11.09	1412	30.57	2523	54.29
Гастрит и дуоденит	K29	16627	68.64	210	9.13	2066	43.39	2795	60.51	3122	67.18
Други дорзопатии	M40-M49,M53-M54	25778	106.42	153	6.65	2308	48.47	4366	94.51	5724	123.17
Цистит	N30	19949	82.36	377	16.39	2872	60.31713	3380	73.17	3498	75.27

**Специфични стапки на утврдени заболувања кај жените според возрасна структура
од 20-75+ години во дејноста општа медицина во 2018 година**

Табела 10

Заболувања - состојби	МКВ - 10	20-75+	Мб/1000	20-24г.	Мб/1000	25-34г.	Мб/1000	35-44г.	Мб/1000	45-54г.	Мб/1000
-----------------------	----------	--------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	791834	3249.47	9040	391.48	84249	1797.73	120763	2599.07	145585	3088.29
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	736761	3023.47	8044	348.35	74332	1586.12	103856	2235.19	132625	2813.37
Микози	B35-B49	3980	16.33	101	4.37	549	11.71	693	14.91	661	14.02
Малигна неоплазма на дојка	C50	3556	14.59	0	0.00	27	0.58	346	7.45	758	16.08
Анемија поради дефицит на железо	D50	9812	40.27	284	12.30	2084	44.47	2804	60.35	1939	41.13
Тиреотоксикоза	E05	18121	74.36	23	1.00	2081	44.41	3497	75.26	4188	88.84
Дијабетес мелитус	E10.-, E11.-, E12.-, E13.-, E14.-	34042	139.70	11	0.48	360	7.68	1435	30.88	4454	94.48
Невротски ,со стрес поврзани и соматоформни растројства	F40-F48	28665	117.63	207	8.96	2578	55.01	5055	108.79	6132	130.08
Коњуктивит и други заболувања на коњуктивата	H10-H13	6962	28.57	115	4.98	856	18.27	1019	21.93	1123	23.82
Есенцијална (примарна) хипертензија	I10	116231	476.98	36	1.56	894	19.08	5222	112.39	16963	359.84
Други исхемични болести на срцето	I20,I23- I25	4257	17.47	2	0.09	40	0.85	159	3.42	506	10.73
Акутен фарингит и акутен тонзилит	J02-J03	50535	207.38	1622	70.24	11600	247.52	12078	259.94	9561	202.82
Бронхит, емфизем и други хронични опструктивни пулмонални болести	J40-J44	17504	71.83	44	1.91	665	14.19	1767	38.03	3116	66.10
Гастрит и дуоденит	K29	18063	74.13	196	8.49	2032	43.36	2954	63.58	3536	75.01
Други дорзопатии	M40- M49,M53- M54	28912	118.65	185	8.01	2473	52.77	4661	100.31	6274	133.09
Цистит	N30	21819	89.54	356	15.42	2936	62.65	3668	78.94	3750	79.55

Според анализата на специфичните стапки на морбидитет кај возрасната структура од 20-75 и повеќе години, на прво место се болестите на есенцијална (примарна) хипертензија со вкупна специфична стапка од 427.49, потоа на второ место е рангирана групата на акутен фарингит и акутен тонзилит, потоа шеќерната болест со стапка од 114.45, на четврто место невротските заболувања со шифрата од F40-F48 со стапка од 100.47 на 1000 жители и на петто место се дорзопатиите со стапка од 99.52.

Во текот на анализираниот период, жените на возраст од 20-54 години најчесто се јавиле кај матичните доктори во примарна здравствена заштита од следните пет заболувања и тоа:

- Акутен фарингит и акутен тонзилит
- Есенцијална (примарна) хипертензија
- Невротски, со стрес поврзани и соматоформни растројства
- Други дорзопатии и
- Цистит

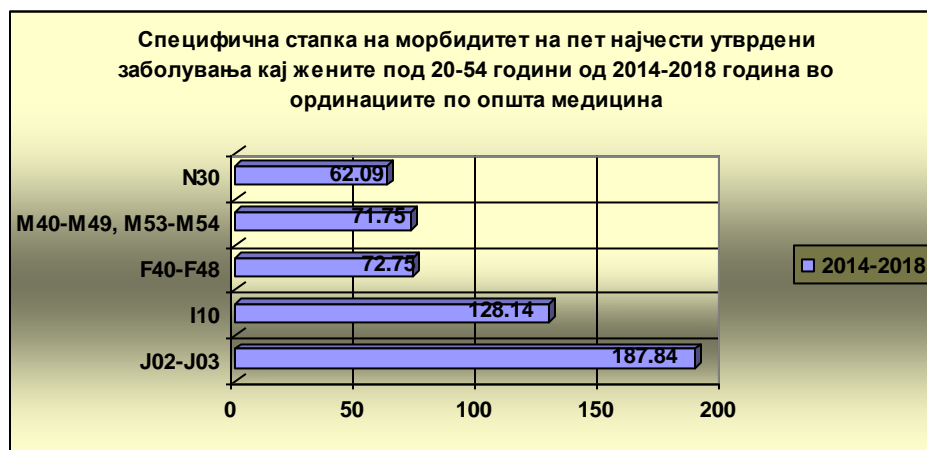
Во првите пет рангирани заболувања утврдени кај жените на возраст од 20-54 години кои се лекувале кај матичните доктори, специфичните стапки на морбидитет на 1000 жители биле најниски кај пациентки со цистит од 62.09 до специфична стапка на лекувани жени од акутен фарингит и акутен тонзилит која изнесувала 187.84.

Специфична стапка на пет најчести утврдени заболувања кај жените од 20-54 години на подрачјето на Скопје кои се лекуваат во ординациите по општа медицина за период 2014-2018 година

Табела 11

МКБ10	Болести	2014-2018				Мб/1000
		ранг	број	струк.	индекс	
J02-J03	Акутен фарингит и акутен тонзилит	1	152311	10.7	100	187.84
I10	Есенцијална(примарна) хипертензија	2	103905	7.3	100	128.14
F40-F48	Невротски , со стрес поврзани и соматоформни растројства	3	58993	4.2	100	72.75
M40-M49, M53-M54	Други дорзопатии	4	58181	4.1	100	71.75
N30	Цистит	5	50347	3.5	100	62.09

Графикон 16

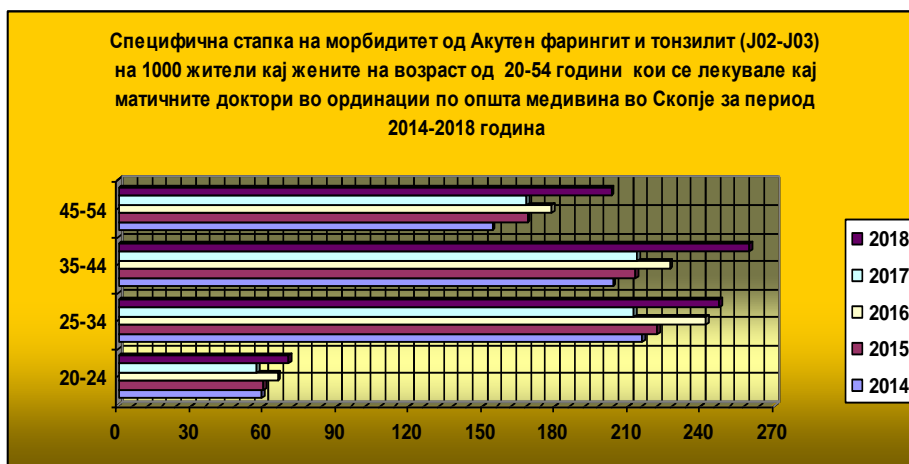

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Во текот на анализираниот период, жените на возраст од 20-54 години најчесто се јавувале на матичен доктор поради болести на респираторниот систем (J00-J99), поради акутен фарингит (J02) и акутен тонзилит (J03). Имено, при анализата на специфичните стапки на морбидитетот најниска стапка од 56.94 е регистрирана

кај возрасната група на жените од 20-24 години во 2017 година, додека највисока регистрирана стапка на 1000 жители е регистрирана во 2018 година од 259.94.

Графикон 17

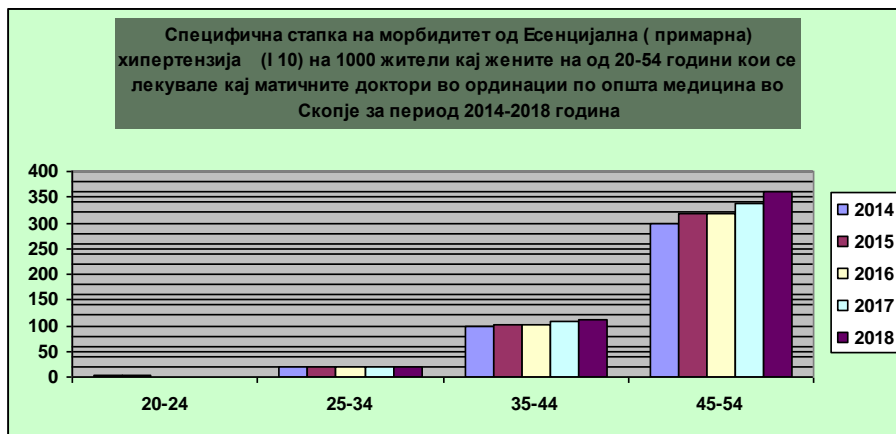
Извор: Центар за јавно здравје Скопје

На второ место е рангирана есенцијалната (примарна) хипертензија поради која жените во репродуктивниот период имаат здравствени проблеми поради истата.

Во анализираниот период од пет години може да се заклучи дека специфичните стапки на морбидитет на 1000 жители се во пораст во сите возрасни структури и истите се право пропорционални со возраста. Стапката се движела од 1.46 кај возрасна група од 20-24 години до стапка од 359.84 кај возрасна група жени од 45-54 години регистрирана во 2018 година.

Исто така анализата покажа дека кај возрасната група жени од 45-54 години се регистрирани највисоки стапки на специфичен морбидитет од есенцијална (примарна) хипертензија.

Графикон 18

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Интересен е фактот дека на трето место се рангирани невротски растројства поврзани со стрес и соматоформни растројства и се покачиле за едно место кога во периодот на истражување во анализата 2009-2013 биле на 4 место според утврдениот морбидитет кај жените на возраст од 20-54 години.

Анализата на податоците покажува дека специфичните стапки на возрастната структура кај жените од 20-24 години се скоро на истото ниво и тие се движат од 8.26 во 2014 година до 8.96 во 2018 година.

Кај останатите возрастните групи на жени од 25-34 и од 35-44 години се забележува пораст на вредноста на стапките. Имено, највисока стапка е забележана во возрастната структура од 45-54 години и истата се движела од 88.72 во 2014 година до 130.08 во 2018 година .

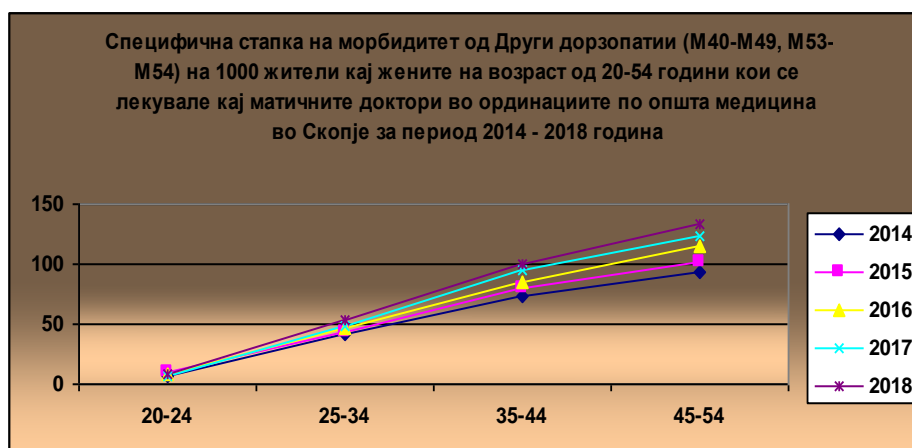
Графикон 19

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

На четврто место се рангирани Други дорзопатии (M40-M49; M53-M54). Кај оваа група болести, специфичните стапки на 1000 жители се повисоки во сите возрастни групи. Истите се движат од 6.65 кај возрастната група од 20-24 години во 2017 година до 133.09 кај возрастната група од 45-54 години во 2018 година.

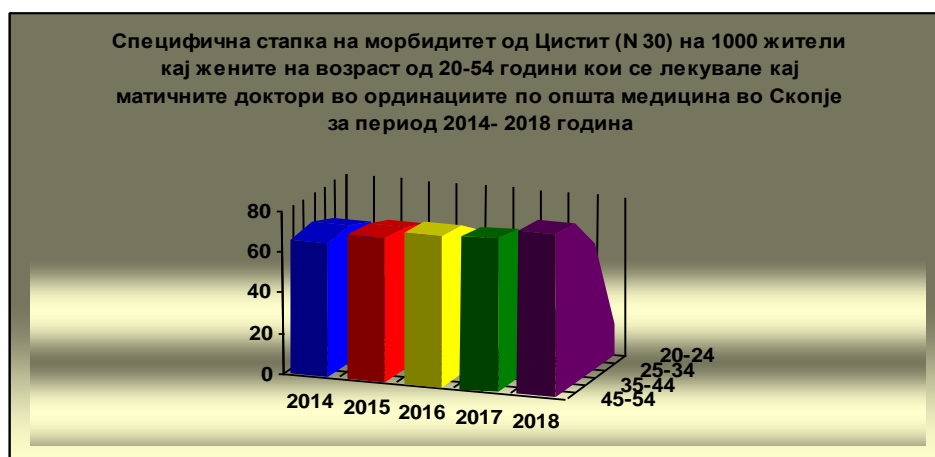
Графикон 20

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Циститот (N30) е рангиран петтото место и се забележува дека стапките на 1000 жители од споменатото заболување кај жените на возраст од 20-34 години се скоро на истото ниво, додека кај жените во останатите популациони групи се во благ пораст. Па така кај возрасната група од 35-44 години, специфичните стапки се движеле од 68.12 во 2014 година до 78.94 во 2018 година. Исто така има пораст и на стапките кај возрасната група жени од 45- 54 години и истите се движеле од 65.97 во 2014 година до 79.55 во 2018 година.

Графикон 21

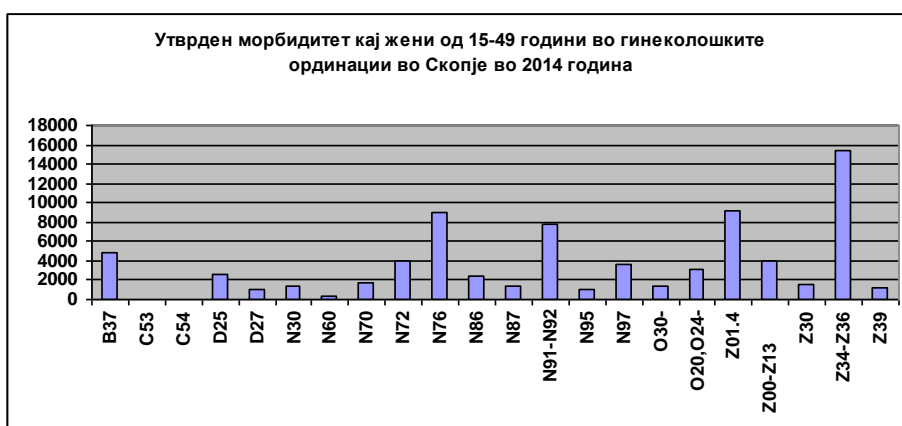
Извор: Центар за јавно здравје Скопје

VII ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА НА ЖЕНИТЕ ОД 15-49 ГОДИНИ ВО ГИНЕКОЛОШКИТЕ ОРДИНАЦИИ ВО ПРИМАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014- 2018 ГОДИНА

7.1 УТВРДЕНИ ЗАБОЛУВАЊА ВО ДЕЈНОСТА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА НА ЖЕНИТЕ (ГИНЕКОЛОШКИ ОРДИНАЦИИ) СПОРЕД МКБ 10 РЕВИЗИЈА ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014-2018, ПРИКАЖАНИ ПООДДЕЛНО ПО ГОДИНИ

Во следните графици се прикажани болестите регистрирани кај жените од 15-49 години кои ја остваруваат здравствената заштита во гинеколошките ординации во Скопскиот регион поодделно по години за период 2014- 2018 година.

Графикон 22

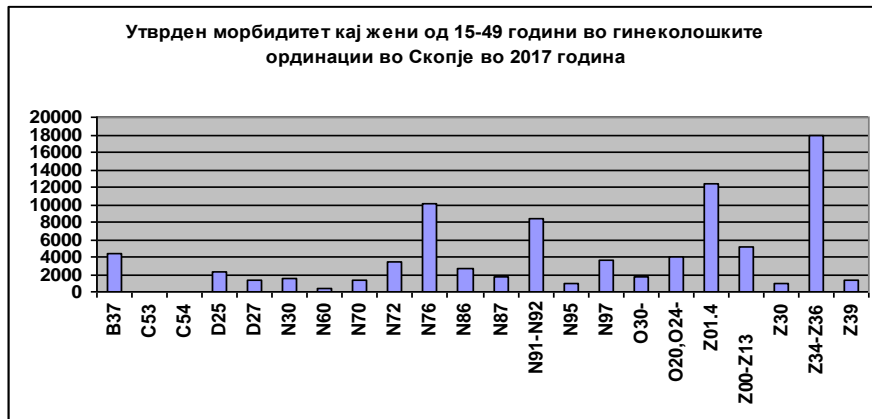
Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 23

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 24

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 25

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Во анализираниот период (2014-2018) за здравствената заштита на жените во репродуктивниот период, утврдениот морбидитет не бележи некои поголеми промени. Вкупната специфична стапка на 1000 жители за утврдените заболувања според МКБ 10 Ревизија (A00-T99), утврдена кај жените од 15-49 години кои се лекувале во гинеколошките ординации на подрачјето на Скопје изнесува 360.50/1000.

Специфичната стапка на погоре споменатиот морбидитет се движела од 363.59/1000 во 2014 година до 362.40/1000 во 2018 година, односно најниска стапка е регистрирана во 2015 година од 350.90/1000 и истата е незначително покачена до 364.42/1000 во 2016 година.

7.2 СПЕЦИФИЧНИ СТАПКИ НА УТВРДЕН МОРБИДИТЕТ КАЈ ЖЕНИТЕ ОД 15-49 ГОДИНИ ВО ГИНЕКОЛОШКИТЕ ОРДИНАЦИИ ВО ПРИМАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА – ПООДДЕЛНО ПО ГОДИНИ И ПО ВОЗРАСНА СТРУКТУРА

Специфични стапки на утврдени заболувања кај жените од 15-49 години во дејноста на здравствена заштита на жените во **2014** година во Скопскиот регион

Табела 12

Заболувања - состојби		Вкупно	Мб/1000	15-24	Мб/1000	25-34	Мб/1000	35-44	Мб/1000	45-49	Мб/1000
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	91579	571.92	15280	339.36	41805	894.22	25071	550.79	9423	412.71
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	58220	363.59	8561	190.13	24537	524.86	17653	387.82	7469	327.13
Кандидијаза	B37	4844	30.251	840	18.66	1993	42.63	1478	32.47	533	23.34
Малигна неоплазма на цервиксот на утерусот	C53	72	0.4496	0	0.00	14	0.30	32	0.70	26	1.14
Малигна неоплазма на телото на утерусот	C54	22	0.1374	2	0.04	3	0.06	3	0.07	14	0.61
Лејомиом на утерусот	D25	2663	16.631	39	0.87	558	11.94	1236	27.15	830	36.35
Бенигна неоплазма на овариум	D27	1002	6.2576	105	2.33	350	7.49	350	7.69	197	8.63
Цистит	N30	1345	8.3996	212	4.71	553	11.83	422	9.27	158	6.92
Бенигна мамарна дисплазија	N60	431	2.6916	20	0.44	127	2.72	187	4.11	97	4.25
Салпингит и оофорит	N70	1646	10.279	208	4.62	702	15.02	583	12.81	153	6.70
Воспалителна болест на цервиксот на утерусот	N72	3935	24.574	545	12.10	1728	36.96	1281	28.14	381	16.69
Друго воспаление на вагината и вулвата	N76	9050	56.518	1457	32.36	3704	79.23	2773	60.92	1116	48.88
Ерозија и ектопија на цервиксот на утерусот	N86	2438	15.226	324	7.20	1012	21.65	823	18.08	279	12.22
Дисплазија на цервиксот на утерусот	N87	1448	9.0429	160	3.55	630	13.48	531	11.67	127	5.56
Нарушување на менструацијата	N91-N92	7856	49.061	1337	29.69	2606	55.74	2486	54.62	1427	62.50
Менопаузални и други перименопаузални заболувања	N95	1015	6.3388	22	0.49	10	0.21	247	5.43	736	32.24
Женски инферилитет	N97	3560	22.232	729	16.19	1717	36.73	1114	24.47	0	0.00
Друга грижа за мајката во врска со фетусот и амнионска празнина и можни породилни проблеми	O30-O43, O47-O48	1356	8.4683	213	4.73	888	18.99	231	5.07	24	1.05
Други компликации на бременоста и породувањето	O20, O24-O29, O60-O63, O67-O71, O73-O75, O81-O84	3200	19.984	423	9.39	2149	45.97	600	13.18	28	1.23
Гинеколошки преглед	Z01.4	9128	57.005	1427	31.69	3768	80.60	2774	60.94	1159	50.76

Лица во контакт со здравствените служби заради преглед и испитување	Z00-Z13 (bez Z01.4,Z12.4)	4057	25.336	752	16.70	1498	32.04	1262	27.73	545	23.87
Спроведување на контрацепција	Z30	1573	9.8235	436	9.68	657	14.05	379	8.33	101	4.42
Антенатален скрининг и друг надзор на бременоста	Z34-Z36	15355	95.893	3536	78.53	9584	205.01	2235	49.10	0	0.00
Постпородилна заштита и преглед	Z39	1196	7.4691	241	5.35	782	16.73	173	3.80069	0	0

Специфични стапки на утврдени заболувања кај жените од 15-49 години во дејноста на здравствена заштита на жените во 2015 година во Скопскиот регион

Табела 13

Заболувања - состојби	МКБ - 10	Вкупно	М6/1000	15-24	М6/1000	25-34	М6/1000	35-44	М6/1000	45-49	М6/1000
Вкупно (I - XIX, XXI)		89209	556.31	14114	316.09	41282	902.32	24890	544.03	8923	383.13
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	56270	350.90	7860	176.03	24095	526.66	17537	383.31	6778	291.03
Кандидијаза	B37	4737	29.54	740	16.57	2320	50.71	1256	27.45	421	18.08
Малигна неоплазма на цервиксот на утерусот	C53	48	0.30	0	0.00	10	0.22	20	0.44	18	0.77
Малигна неоплазма на телото на утерусот	C54	33	0.21	0	0.00	5	0.11	6	0.13	22	0.94
Лејомиом на утерусот	D25	2306	14.38	35	0.78	459	10.03	1113	24.33	699	30.01
Бенигна неоплазма на овариум	D27	901	5.62	87	1.95	306	6.69	341	7.45	167	7.17
Цистит	N30	1316	8.21	224	5.02	515	11.26	375	8.20	202	8.67
Бенигна мамарна дисплазија	N60	338	2.11	16	0.36	85	1.86	166	3.63	71	3.05
Салпингит и оофорит	N70	1531	9.55	221	4.95	642	14.03	515	11.26	153	6.57
Воспалителна болест на цервиксот на утерусот	N72	3462	21.59	556	12.45	1532	33.49	1102	24.09	272	11.68
Друго воспаление на вагината и вулвата	N76	10356	64.58	1595	35.72	4463	97.55	3194	69.81	1104	47.40
Ерозија и ектопија на цервиксот на утерусот	N86	2330	14.53	275	6.16	1075	23.50	738	16.13	242	10.39
Дисплазија на цервиксот на утерусот	N87	1109	6.92	134	3.00	431	9.42	430	9.40	114	4.89
Нарушување на менструацијата	N91-N92	8160	50.89	1328	29.74	2552	55.78	2754	60.20	1526	65.52
Менопаузални и други перименопаузални заболувања	N95	1041	6.49	3	0.07	25	0.55	294	6.43	719	30.87
Женски инферилитет	N97	3330	20.77	311	6.96	1733	37.88	1286	28.11	0	0.00
Друга грижа за мајката во врска со фетусот и амнионска празнина и можни породилни проблеми	O30-O43, O47-O48	1273	7.94	187	4.19	847	18.51	233	5.09	6	0.26

Други компликации на бременоста и породувањето	O20,O24 -O29, O60- O63,O67 -O71, O73- O75,O81 -O84	3197	19.94	395	8.85	2153	47.06	619	13.53	30	1.29
Гинеколошки преглед	Z01.4	9645	60.15	1412	31.62	4270	93.33	2780	60.76	1183	50.79
Лица во контакт со здравствените служби заради преглед и испитување	Z00-Z13 (bez Z01.4,Z1 2.4)	4801	29.94	886	19.84	1824	39.87	1332	29.11	759	32.59
Спроведување на контрацепција	Z30	1260	7.86	323	7.23	559	12.22	310	6.78	68	2.92
Антенатален скрининг и друг надзор на бременоста	Z34-Z36	14206	88.59	3259	72.99	8848	193.39	2099	45.88	0	0.00
Постпородилна заштита и преглед	Z39	1151	7.18	236	5.29	748	16.3494	167	3.65	0	0.00

Специфични стапки на утврдени заболувања кај жените од 15-49 години во дејноста на здравствена заштита на жените во 2016 година во Скопскиот регион

Табела 14

Заболувања - состојби	МКБ - 10	Вкупно	М6/1000	15-24	М6/1000	25-34	М6/1000	35-44	М6/1000	45-49	М6/1000
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00- T98, Z00- Z99	96253	599.00	14768	330.62	42588	905.82	29458	640.38	9439	410.32
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	58558	364.42	7557	169.18	22944	488.00	20649	448.88	7408	322.03
Кандидијаза	B37	5452	33.93	704	15.76	1465	31.16	2632	57.22	651	28.30
Малигна неоплазма на цервиксот на утерусот	C53	48	0.30	0	0.00	9	0.19	28	0.61	11	0.48
Малигна неоплазма на телото на утерусот	C54	31	0.19	1	0.02	2	0.04	11	0.24	17	0.74
Лејомиом на утерусот	D25	2412	15.01	50	1.12	370	7.87	1175	25.54	817	35.52
Бенигна неоплазма на овариум	D27	1091	6.79	122	2.73	347	7.38	405	8.80	217	9.43
Цистит	N30	1411	8.78	217	4.86	571	12.14	432	9.39	191	8.30
Бенигна мамарна дисплазија	N60	209	1.30	9	0.20	55	1.17	99	2.15	46	2.00
Салпингит и оофорит	N70	1316	8.19	169	3.78	525	11.17	512	11.13	110	4.78
Воспалителна болест на цервиксот на утерусот	N72	3572	22.23	593	13.28	1445	30.73	1206	26.22	328	14.26
Друго воспаление на вагината и вулвата	N76	9844	61.26	1489	33.33	3931	83.61	3372	73.30	1052	45.73
Ерозија и ектопија на цервиксот на утерусот	N86	3222	20.05	338	7.57	1368	29.10	1172	25.48	344	14.95
Дисплазија на цервиксот на утерусот	N87	1272	7.92	151	3.38	525	11.17	471	10.24	125	5.43

Нарушување на менструацијата	N91-N92	8702	54.15	1356	30.36	2837	60.34	2875	62.50	1634	71.03
Менопаузални и други перименопаузални заболувања	N95	1068	6.65	8	0.18	19	0.40	311	6.76	730	31.73
Женски инферилитет	N97	3301	20.54	306	6.85	1621	34.48	1374	29.87	0	0.00
Друга грижа за мајката во врска со фетусот и амнионска празнина и можни породилни проблеми	O30-O43, O47-O48	1458	9.07	130	2.91	990	21.06	325	7.07	13	0.57
Други компликации на бременоста и породувањето	O20, O24-O29, O60-O63, O67-O71, O73-O75, O81-O84	3385	21.07	417	9.34	2215	47.11	723	15.72	30	1.30
Гинеколошки преглед	Z01.4	9737	60.60	1311	29.35	3931	83.61	3349	72.80	1146	49.82
Лица во контакт со здравствените служби заради преглед и испитување	Z00-Z13 (без Z01.4, Z12.4)	5128	31.91	1236	27.67	1624	34.54	1574	34.22	694	30.17
Спроведување на контрацепција	Z30	1299	8.08	355	7.95	565	12.02	318	6.91	61	2.65
Антенатален скрининг и друг надзор на бременоста	Z34-Z36	18194	113.22	3847	86.12	11632	247.41	2715	59.02	0	0.00
Постпородилна заштита и преглед	Z39	1431	8.91	257	5.75	950	20.21	224	4.87	0	0.00

Специфични стапки на утврдени заболувања кај жените од 15-49 години во дејноста на здравствена заштита на жените во **2017** година во Скопскиот регион

Табела 15

Заболувања - состојби	МКБ - 10	Вкупно	М6/1000	15-24	М6/1000	25-34	М6/1000	35-44	М6/1000	45-49	М6/1000
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	98110	606.90	15068	339.31	43689	917.55	28877	625.12	10476	446.93
Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	58482	361.77	7773	175.04	23534	494.26	19349	418.86	7826	333.87
Кандидијаза	B37	4288	26.53	688	15.49	1545	32.45	1250	27.06	805	34.34
Малигна неоплазма на цервиксот на утерусот	C53	46	0.28	0	0.00	6	0.13	22	0.48	18	0.77
Малигна неоплазма на телото на утерусот	C54	28	0.17	0	0.00	1	0.02	11	0.24	16	0.68
Лејомиом на утерусот	D25	2265	14.01	29	0.65	357	7.50	1098	23.77	781	33.32
Бенигна неоплазма на овариум	D27	1396	8.64	140	3.15	431	9.05	537	11.62	288	12.29

Цистит	N30	1537	9.51	262	5.90	563	11.82	506	10.95	206	8.79
Бенигна мамарна дисплазија	N60	468	2.90	39	0.88	104	2.18	199	4.31	126	5.38
Салпингит и оофорит	N70	1391	8.60	172	3.87	551	11.57	502	10.87	166	7.08
Воспалителна болест на цервиксот на утерусот	N72	3478	21.51	596	13.42	1472	30.91	1111	24.05	299	12.76
Друго воспаление на вагината и вулвата	N76	10012	61.93	1535	34.57	4034	84.72	3313	71.72	1130	48.21
Ерозија и ектопија на цервиксот на утерусот	N86	2627	16.25	358	8.06	1011	21.23	933	20.20	325	13.87
Дисплазија на цервиксот на утерусот	N87	1651	10.21	203	4.57	646	13.57	647	14.01	155	6.61
Нарушување на менструацијата	N91-N92	8463	52.35	1281	28.85	2719	57.10	2931	63.45	1532	65.36
Менопаузални и други перименопаузални саболувања	N95	1006	6.22	3	0.07	12	0.25	234	5.07	757	32.30
Женски инферилитет	N97	3648	22.57	310	6.98	1743	36.61	1595	34.53	0	0.00
Друга грижа за мајката во врска со фетусот и амнионска празнина и можни породилни проблеми	O30-O43, O47-O48	1710	10.58	166	3.74	1100	23.10	432	9.35	12	0.51
Други компликации на бременоста и породувањето	O20, O24-O29, O60-O63, O67-O71, O73-O75, O81-O84	4009	24.80	463	10.43	2632	55.28	900	19.48	14	0.60
Гинеколошки преглед	Z01.4	12336	76.31	2040	45.94	4873	102.34	3880	83.99	1543	65.83
Лица во контакт со здравствените служби заради преглед и испитување	Z00-Z13 (bez Z01.4, Z12.4)	5228	32.34	987	22.23	1736	36.46	1603	34.70	902	38.48
Спроведување на контрацепција	Z30	956	5.91	198	4.46	442	9.28	260	5.63	56	2.39
Антенатален скрининг и друг надзор на бременоста	Z34-Z36	17971	111.17	3665	82.53	11407	239.57	2899	62.76	0	0.00
Постпородилна заштита и преглед	Z39	1247	7.71	216	4.86	815	17.12	216	4.68	0	0.00

Специфични стапки на утврдени заболувања кај жените од 15-49 години во дејноста на здравствена заштита на жените во 2018 година во Скопскиот регион

Табела 16

Заболувања - состојби	МКБ - 10	Вкупно	M6/1000	15-24	M6/1000	25-34	M6/1000	35-44	M6/1000	45-49	M6/1000
Вкупно (I - XIX, XXI)	A00-T98, Z00-Z99	100834	623.39		332.73	45310	966.84	30302	652.16	10416	435.36

Вкупно (I - XIX)	A00 - T98	58619	362.40	7663	172.21	23601	503.61	19744	424.93	7611	318.12
Кандидијаза	B37	4776	29.53	708	15.91	2515	53.67	1143	24.60	410	17.14
Малигна неоплазма на цервиксот на утерусот	C53	41	0.25	0	0.00	7	0.15	18	0.39	16	0.67
Малигна неоплазма на телото на утерусот	C54	31	0.19	0	0.00	0	0.00	9	0.19	22	0.92
Лејомиом на утерусот	D25	2222	13.74	21	0.47	299	6.38	1087	23.39	815	34.06
Бенигна неоплазма на ovarium	D27	1277	7.89	130	2.92	376	8.02	496	10.67	275	11.49
Цистит	N30	1476	9.13	261	5.87	521	11.12	467	10.05	227	9.49
Бенигна мамарна дисплазија	N60	405	2.50	25	0.56	73	1.56	173	3.72	134	5.60
Салпингит и оофорит	N70	1313	8.12	150	3.37	486	10.37	511	11.00	166	6.94
Воспалителна болест на цервиксот на утерусот	N72	3414	21.11	569	12.79	1350	28.81	1098	23.63	397	16.59
Друго воспаление на вагината и вулвата	N76	10464	64.69	1656	37.21	4137	88.28	3539	76.17	1132	47.31
Ерозија и ектопија на цервиксот на утерусот	N86	2736	16.91	303	6.81	1074	22.92	1070	23.03	289	12.08
Дисплазија на цервиксот на утерусот	N87	1629	10.07	140	3.15	658	14.04	646	13.90	185	7.73
Нарушување на менструацијата	N91-N92	8277	51.17	1304	29.30	2401	51.23	3022	65.04	1550	64.79
Менопаузални и други перименопаузални заболувања	N95	1194	7.38	4	0.09	35	0.75	300	6.46	855	35.74
Женски инферилитет	N97	3256	20.13	293	6.58	1484	31.67	1479	31.83	0	0.00
Друга грижа за мајката во врска со фетусот и амнионска празнина и можни породилни проблеми	O30-O43, O47-O48	1762	10.89	180	4.05	1148	24.50	419	9.02	15	0.63
Други компликации на бременоста и породувањето	O20, O24-O29, O60-O63, O67-O71, O73-O75, O81-O84	4020	24.85	482	10.83	2577	54.99	935	20.12	26	1.09
Гинеколошки преглед	Z01.4	14228	87.96	2051	46.09	6039	128.86	4518	97.24	1620	67.71
Лица во контакт со здравствените служби заради преглед и испитување	Z00-Z13 (bez Z01.4, Z12.4)	5986	37.01	988	22.20	2304	49.16	1791	38.55	903	37.74
Спроведување на контрацепција	Z30	825	5.10	168	3.78	372	7.94	231	4.97	54	2.26
Антенатален скрининг и друг надзор на бременоста	Z34-Z36	17598	108.80	3452	77.57	11114	237.15	3032	65.25	0	0.00
Постпородилна заштита и преглед	Z39	1323	8.18	225	5.06	860	18.35	238	5.12	0	0.00

После анализа на податоците во табелите може да го констатираме следното:

Анализата на податоците кај возрасната група на жени од 15-24 години покажа дека во гинеколошките ординации во Скопје е регистриран морбидитет со стапка на вкупните заболувања (A00-T98) од 176.54/1000 жители.

Анализирајќи го морбидитетот за целиот период поодделно по години од 2014-2018 година, старосната структура на жените од 15 до 24 години покажува дека стапките на утврдениот морбидитет на 1000 жители, укажуваат дека на прво место се рангирани воспаление на вагината и вулвата (N76) со вкупна стапка од 34.63/1000. Истата се движела од 32.36/1000 во 2014 година до 37.21/1000 во 2018 година. Кај споменатата возрасна група на второ место се нарушувањата на менструацијата со вкупна стапка од 29.59/1000.

На трето место е рангирана кандидијазата на гениталиите (B37) со вкупна стапка од 16.48/1000. Стапката е пониска во 2018 година која изнесувала 15.91/1000 во однос на 2014 година кога била повисока и изнесувала 18.66/1000.

На четврто место од утврдениот морбидитет е регистрирано воспаление на грлото на матката (N72) со вкупна стапка од 12.81/1000 која е во анализираниот период се одржува на истото ниво, освен во 2016 година кога е повисока и истата изнесувала 13.28/1000 жители.

На пето место е рангиран женскиот инфертилитет (N97) со вкупна стапка од 8.73/1000. Утврдени стапки од женскиот инфертилитет кај жените од 15-24 години во 2018 година се намалени скоро за половина во однос на 2014 година. Имено стапката во 2014 година изнесувала 16.19/1000, додека во 2018 година истата изнесувала 6.58/1000 жители.

Во анализираниот период на утврден морбидитет кај старосната структура на жените од 25-34 години покажува стапка на утврден морбидитет од 505.35/1000 жители. Првите пет рангирани заболувања кај споменатата старосна структура од 25-34 години учествуваат со 49.7% од вкупните.

Жените од оваа старосна структура најчесто се јавувале кај својот матичен гинеколог поради воспалителни процеси на вагината и вулвата (N76) со вкупна специфична стапка од 86.28/1000 жители. Повисоки стапки на утврден морбидитет се забележани во 2018 година од 88.28/1000 во однос на 2014 година кога истата изнесувала 79.23/1000.

На **второ место** се рангирани нарушувањето на менструалниот циклус (N91-N92) со вкупна стапка од 55.83/1000 и истата има незначително намалување во 2018 година во однос на 2014 година.

Во гинеколошките ординации на **трето место** е рангирана кандидијазата (B37) на гениталните органи со вкупна стапка на утврден морбидитет од 41.88/1000 жители. Во 2016 и 2017 година стапките на кандидијазата се пониски во однос на 2015 и 2018 година. Така да евидентно е забележана специфична стапка во 2018 година кога изнесувала 53.67/1000 во однос на 2014 година кога истата била 42.63.

На **четврто место** рангиран женскиот инфертилитет (N 97) со вкупна стапка од 35.32/1000 кај возрасната структура од 25-34 година. Стапките се намалуваат од година во година, така да во 2018 година изнесувала 31.67/1000.

Воспалителните процеси на грлото на матката (N72) го зазема **петтото место** со вкупна стапка од 32.04/1000, која стапка се намалува, така да започнувајќи од 2014 година кога изнесувала 36.96/1000, веќе во 2018 година истата изнесувала 28.81/1000.

Во анализираниот период на утврден морбидитет кај **старосната структура на жените од 35-44 години** има стапка од 412.88/1000 жители. Утврдените заболувања на првите пет рангирани заболувања кај жените на возраст од 35-44 години учествуваат со 53,4% од вкупно утврдените во самата популациска група на жени од 35-44 години.

И во оваа старосна група, на **прво место** е рангирано воспалението на вагината и вулвата (N76), со стапка од 70.42/1000 жители. Кај ова заболување се забележува повисока стапка во 2018 година кога била 76.17/1000 во однос на 2014 година кога стапката изнесувала 60.92/1000.

На **второ место** се рангирани нарушувањето на менструалниот циклус (N91-N92) со вкупна стапка од 61.18/1000. И кај ова заболување како кај претходното стапките се повисоки во 2018 година во однос на 2014 година или во 2014 година истата изнесувала 65.04/1000 во однос на 2014 кога истата изнесувала 54.62/1000. За жал, и кај оваа старосна структура од 35-44 години кандидијазата на гениталните органи (B 37) го зазема **третото место** со вкупна стапка за анализираниот период од пет години од 33.75/1000. Во 2016 година е забележана стапка од 57.22/1000, која е повисока од утврдените стапки во однос на другите години.

Кај возрастната група жени од 35-44 години, на **четврто место** е рангирана болеста женски инфертилитет (N97) со вкупна специфична стапка за целиот истражуван период од 29.78 на 1000 жители. Кај ова заболување има тренд на покачување на стапката од година во година и стапките се движат од 24.47/1000 во 2014 година до 31.83/1000 во 2018 година.

На **петтото место** е рангирано воспалението на грлото на матката (N72) со вкупна стапка од 25.22/1000 жители. Кај ова заболување има незначително намалување на специфичните стапки од 28.14/1000 во 2014 година на 23.63/1000 во 2018 година.

Во анализираниот период, кај **старосната структура на жените од 45-49 години** се регистрирани 37092 вкупно гинеколошки прегледи има утврдена специфична стапка од 318.41 на 1000 жители.

Најчестите први пет рангирани заболувања кај старосната група од 45-49 години учествуваат со 64.7% од вкупно утврдените заболувања кај споменатата возрастна структура на жени.

На **прво место** се рангирани нарушувањата на менструалниот циклус (N91-N92) со вкупна стапка од 65.83/1000. Највисока специфична стапка од ова заболување е забележана во 2016 година од 71.03/1000, додека најниска е забележана во 2014 година од 62.50/1000 жители.

На **второ место** се рангирани воспаленијата на вагината и вулвата (N76) со стапка од 47.51/1000. Највисока стапка е регистрирана во 2014 година од 47.31/1000 и таа се намалува и во 2018 година е регистрирана 47.31/1000.

Кај жените на возраст од 45-49 години на **трето место** е регистриран леомиомот на матката (D25) со стапка од 33.84/1000.

На **четвртото место** се рангирани менопаузални и други перименопаузални заболувања (N95) кај жените од 45-49 години со стапка од 32.59/1000 жители, при што се забележува најниска стапка од 31.73/1000 во 2016 година до највисока стапка во 2018 година од 35.74/1000.

Инфективната кандидијаза на гениталните органи кај споменатата група на жени е рангирана на **петтото место** со стапка од 24.21/1000 во испитуваниот период. Најниска стапка е регистрирана во 2018 година 17.14/1000, додека највисока стапка е регистрирана во 2017 година кога истата била 34.34/1000 жители.

Анализирани се превентивните гинеколошки прегледи (Z01.4) како и антенаталниот скрининг и друг надзор на бремени жени (Z34-Z36), при што може

да се констатира дека индексот на превентивните гинеколошки прегледи во 2018 година е зголемен за 55.9% во однос на 2014 година.

Исто така, индексот во 2018 година на антенаталниот скрининг и друг надзор на бременоста е зголемен за 14,6% во однос на 2014 година.

7.3 СПЕЦИФИЧНИ СТАПКИ НА УТВРДЕН МОРБИДИТЕТ НА ПЕТ НАЈЧЕСТИ БОЛЕСТИ КАЈ ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВНИОТ ПЕРИОД УТВРДЕНИ ВО ГИНЕКОЛОШКИТЕ ОРДИНАЦИИ ВО СКОПЈЕ ЗА ПЕРИОД 2014- 2018 ГОДИНА

Петгодишната анализа покажа дека во гинеколошките ординации во Скопскиот регион, првите пет места на регистрирани заболувања кај жените во репродуктивниот период од 15-49 години, се воспаленија на вагината и вулвата, нарушување на менструалниот циклус, инфективното заболување, кандидијаза на гениталиите, воспалителни болести на грлото на матката и женскиот инфертилитет.

Стапките на специфичниот морбидитет кај жените во репродуктивниот период се прикажани по години и по возрастна структура на жените од 15-24 години, од 25-34 години, од 35-44 години и кај најстарата популациска група во репродуктивен период од 45-49 години.

Вкупната стапка на специфичниот морбидитет кај жените од 15-49 година покажува дека на прво место се воспаленијата на вагината и вулвата (N76) чија стапка е незначително повисока и изнесува 56.52/1000 во 2014 година и се движи до 64.69/1000 во 2018 година.

На второ место се нарушувањата на менструацијата (N91-N92) со стапка од 49.06/1000 во 2014 година и се движи до 54.15/1000.

Стапката на морбидитет од кандидијаза (B37) го зазема третото место која континуирано се регистрира кај сите возрасти кај жените во репродуктивниот период и во просек изнесува 29.96/1000 во сите истражувани години.

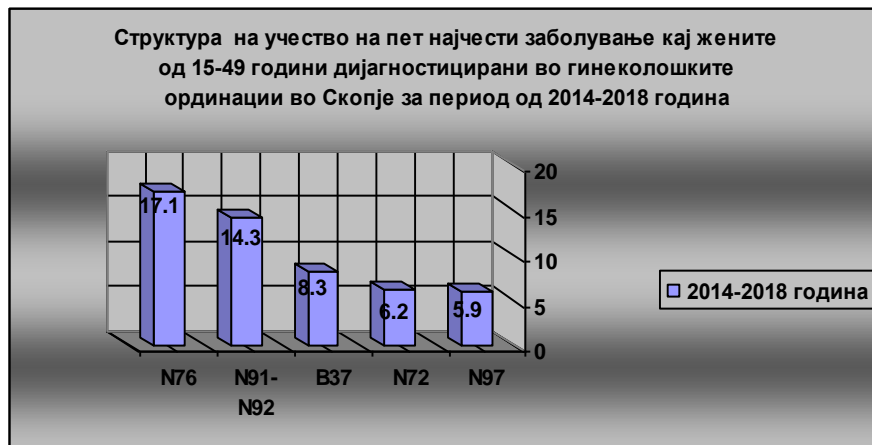
Воспалителните болести на грлото на матката има тенденција на намалување и се движи од 24.57/1000 во 2014 година до 21.11/1000 во 2018 година и го зазема четвртото место.

Петтото место го зазема женскиот инфертилитет (N97) и стапката на утврдениот период во 2014 година изнесувала 22,23/1000, додека истата е пониска во 2018 година и изнесувала 20.13/1000.

Табела 17

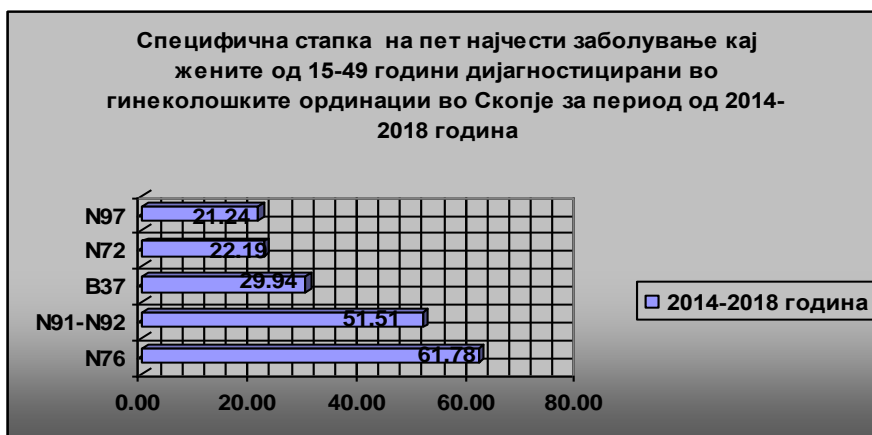
МКБ10	Болести	2014-2018				M6/1000
		ранг	број	струк.	индекс	
N76	Друго воспаление на вагина и вулва	1	49726	17.1	100	61.78
N91-N92	Нарушување на менструација	2	41458	14.3	100	51.51
B37	Кандидијаза	3	24097	8.3	100	29.94
N72	Воспалителна болест на цервикс на утерусот	4	17861	6.2	100	22.19
N97	Женски инфертилитет	5	17095	5.9	100	21.24

Графикон 26

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 27

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

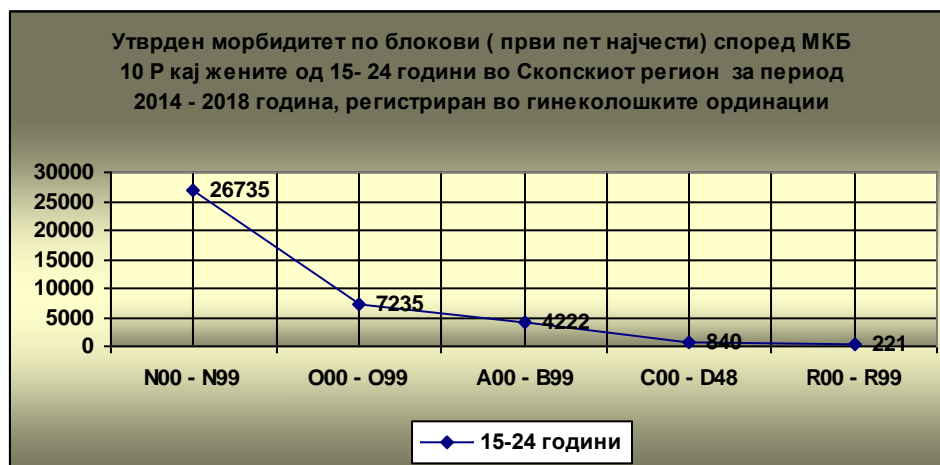
7.4 ПЕТ НАЈЧЕСТИ ГРУПИ ЗАБОЛУВАЊА ПО БЛОКОВИ СПОРЕД МКБ 10 РЕВИЗИЈА, КАЈ ЖЕНИ ВО РЕПРОДУКТИВНИОТ ПЕРИОД ПО ВОЗРАСНА СТРУКТУРА ВО ГИНЕКОЛОШКИ ОРДИНАЦИИ НА ПОДРАЧЈЕТО НА СКОПЈЕ ШТО ГО ПОКРИВА ЦЈЗС ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

Утврдени заболувања во дејноста здравствена заштита на жените според возрасна структура од 15-24 години во Скопскиот регион за период 2014-2018 година

Во гинеколошките ординации во Скопскиот регион во истражуваниот период од 2014 – 2018 година, евалуацијата на утврдените заболувања кај жените по возрасна структура од 15-49 години покажува дека најчестите пет групи на заболувања според МКБ 10 Ревизија во популациската група на жени од 15-24 година е следна:

- Болести на генитоуринарен систем (N00- N99) се на прво место и потоа следуваат следните групи по број на утврдени заболувања;
- Бременост, породување и пуерпериум (O00- O99);
- Одредени инфективни и паразитски болести (A00- A99);
- Неоплазми (C00- D48);
- Симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди, неклассифицирани на друго место (R00- R99).

Графикон 28

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Утврдените пет групи на заболувања од матичните гинеколози кај жените на возраст од 25-34 години се слични како кај жените од 15-24 години со таа разлика што кај оваа популациска група, петтото место припаѓа на конгениталните малформации, деформации и хромозомски ненормалности (Q00- Q 99) кои се прикажани на следниот графикон.

Утврдени заболувања во дејноста здравствена заштита на жените според **возрасна структура од 25-34** во Скопскиот регион за период 2014-2018 година

Графикон 29

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

☑ При евалуацијата на возрасната структура на жените од 35-44 години според утврдените први пет групи на заболувања според МКБ 10 Ревизија, се забележува дека неоплазмите (C00- D48) се на високо трето место пред Одредени инфективни и паразитски болести (A00- A99) кои го завземаат четвртото место. Прилог Графикон бр 22.

Утврдени заболувања во дејноста здравствена заштита на жените според возрасна структура од 35-44 години во Скопскиот регион за период 2014-2018 година

Графикон 30

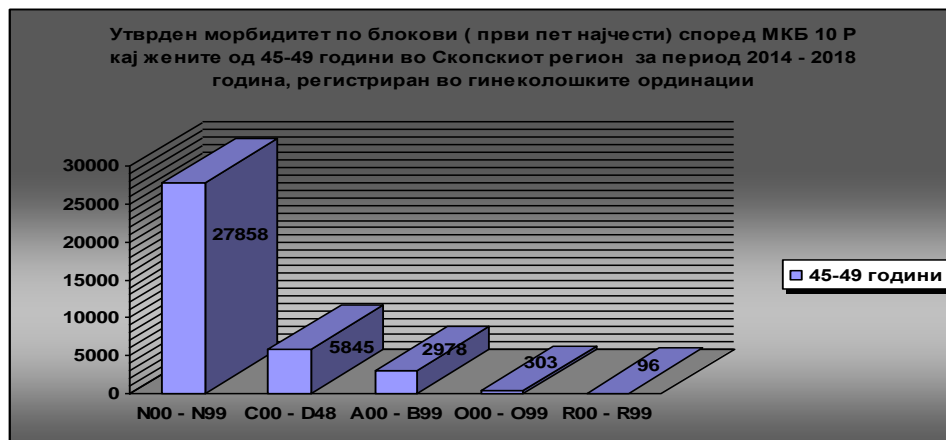

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

☑ Во **популациската група на жени од 45–49 години**, матичните гинеколози кои ги утврдиле првите пет групи на заболувања се разликуваат од претходната евалуација на морбидитетот, имено неоплазмите (C00- D48) се искачуваат на второто место како група на утврдени заболувања после прво рангираната група на генитоуринарните заболувања (N00- N99).

Утврдени заболувања во дејноста здравствена заштита на жените според *возрасна структура од 45-49 години* во Скопскиот регион за период 2014-2018 година

Графикон 31

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

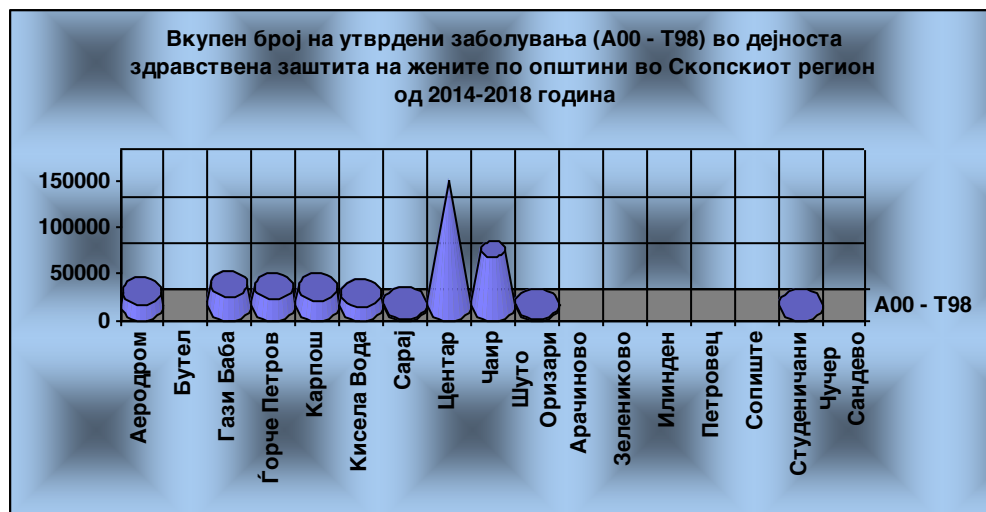
7.5 УТВРДЕНИ ПЕТ НАЈЧЕСТИ ГРУПИ НА ЗАБОЛУВАЊА ПО БЛОКОВИ СПОРЕД МКБ 10 РЕВИЗИЈА КАЈ ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВЕН ПЕРИОД ВО ГИНЕКОЛОШКИ ОРДИНАЦИИ ПО ОПШТИНИ НА ПОДРАЧЈЕТО НА СКОПЈЕ ШТО ГО ПОКРИВА ЦЈЗС ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

Дистрибуцијата на утврдените заболувања по општини според МКБ 10 Ревизија (A00-T99) е сконцентрирана во општините каде се отворени гинеколошките ординации или 89,5% се утврдени заболувања во општините: Центар, Чаир, Гази Баба, Ѓорче Петров и Карпош.

Во општина Студеничани била отворена гинеколошка ординација 2015 и 2016 година, а потоа истата била затворена.

На следниот графикон број 32 се прикажани утврдени заболувања по општините за период 2014 - 2018 година.

Графикон 32

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Пет најчесто утврдени групи на заболувања во дејноста здравствена заштита на жени, по општини на подрачјето на Скопје што го покрива ЦЈЗС за период 2014- 2018 година

Графикон 33

Извор: Центар за јавно здравје - Скопје

Во следните пет графици се прикажани пет групи (Блокови по МКБ10 Ревизија) најчести заболувања регистрирани во гинеколошките ординации во Скопскиот регион по општини за период од 2014- 2018 година и тоа:

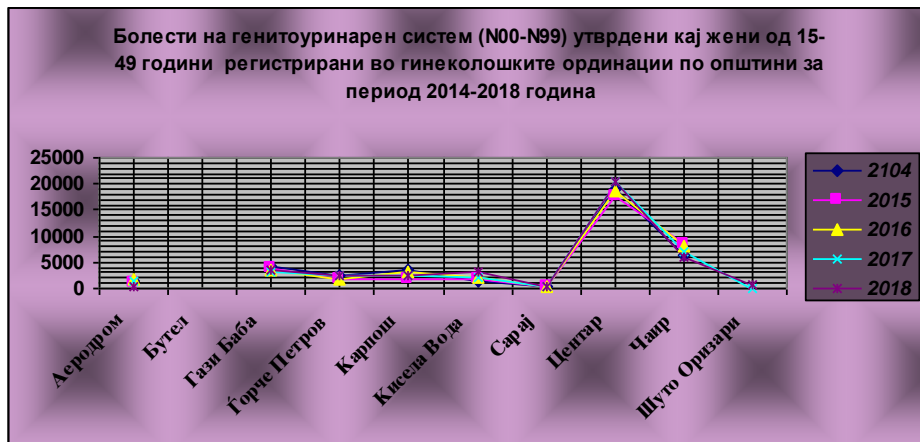
1. Болести на генитоуринарен систем СУБТОТАЛ - ГЛАВА XIV (N00 - N99)
2. Бременост, породување и пуерпериум СУБТОТАЛ - ГЛАВА XV (O00 - O99)
3. Одредени инфективни и паразитски болести СУБТОТАЛ - ГЛАВА I (A00 - B99)
4. Неоплазми СУБТОТАЛ - ГЛАВА II (C00 - D48)
5. Симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди, неклассифицирани на друго место СУБТОТАЛ - ГЛАВА XVIII (R00 - R99)

1. Болести на генитоуринарен систем (Субтотал - Глава XIV) ; (N00 - N99)

Од вкупниот број на утврдени болести на генитоуринарниот систем (N00 - N99) во градот Скопје, во општините Центар, Чаир и Гази Баба се дијагностицирани 78,8% од вкупно утврдени заболувања во сите општини.

Овој процент не е репер за утврдени заболувања кај жените, бидејќи во споменатите општини има најголем број на регистрирани гинеколошки ординации.

Графикон 34

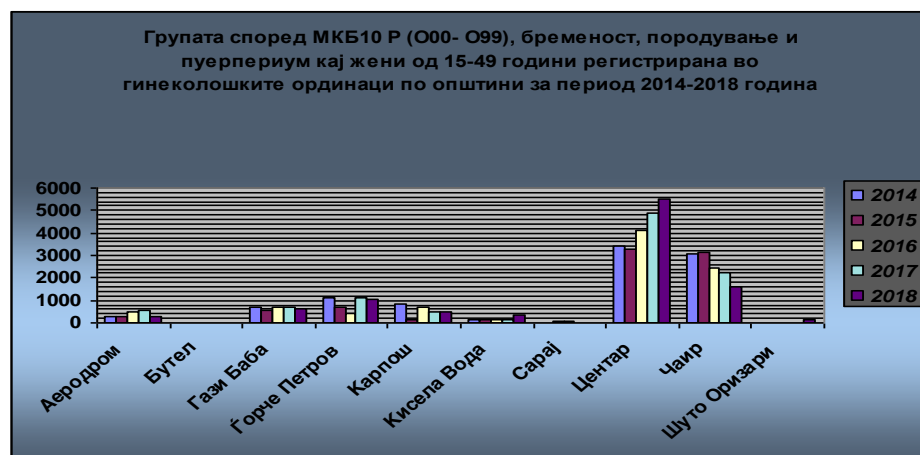

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

2. Бременост, породување и пуерпериум (Субтотал - Глава XV) ; (O00 - O99)

Утврдениот морбидитет во гинеколошките ординации или групата според МКБ 10 Ревизија, Бременост, породување и пуерпериум СУБТОТАЛ - ГЛАВА XV (O00 - O99) се пријавени 81,7% во општините Центар, Чаир и Ѓорче Петров.

Графикон 35

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

3. Одредени инфективни и паразитски болести (Субтотал- Глава I); (A00 - B99)

Одредени инфективни и паразитски болести се најзастапени со 78,2% во општините Центар, Чаир и Аеродром.

Графикон 36

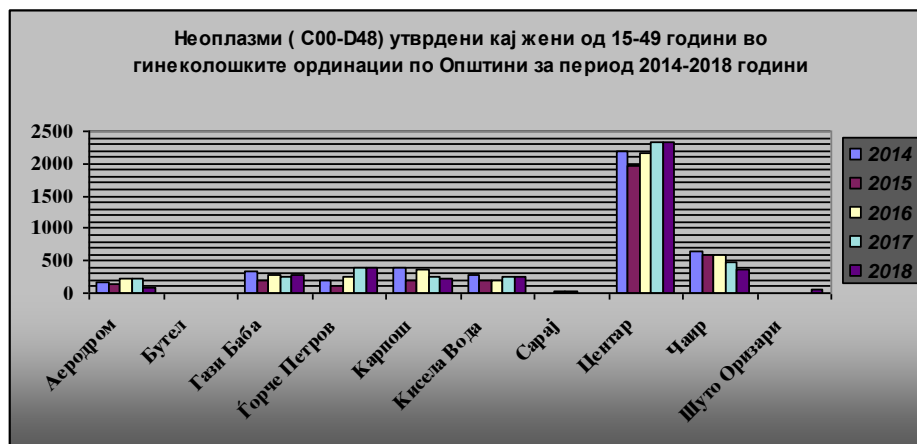

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

4. Неоплазми (Субтотал - Глава II); (C00 - D48)

Во истражуваниот период 2014-2018 година, утврдениот морбидитет од неоплазмите во општина Центар е застапен со 55,1% од вкупно утврдениот број на неоплазми по општини каде има гинеколошки ординации. Овој процент е навистина загрижувачки, или општините Центар, Чаир и Ѓорче Петров учествуваат со 75,2% од вкупниот број на неоплазми дијагностицирани во гинеколошките ординации. Дистрибуцијата по општини од утврдени неоплазми е прикажана на следниот графикон.

Графикон 37

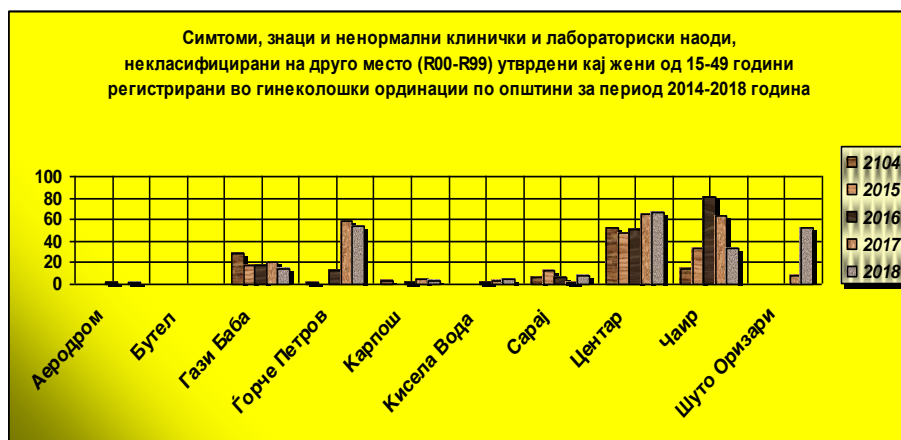

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

5. Симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди, некласифицирани на друго место (Субтотал - Глава XVIII); (R00 - R99)

Симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди, пријавени од гинеколошките ординации на подрачјето на Скопје го заземаат петтото место. На следниот графикон се прикажани по општини во Градот Скопје.

Графикон 38

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

7. 6 СКРИНИНГ НА РАК НА ГРЛО НА МАТКАТА

На следниот графикон се прикажани податоци за период 2015-2018 година, од извештаите кои ги доставуваат матичните гинеколози во ЦЈЗС за бројот на прегледани жени на возраст од 20-60 години, согласно Програмата за скрининг на рак на грлото на матката.

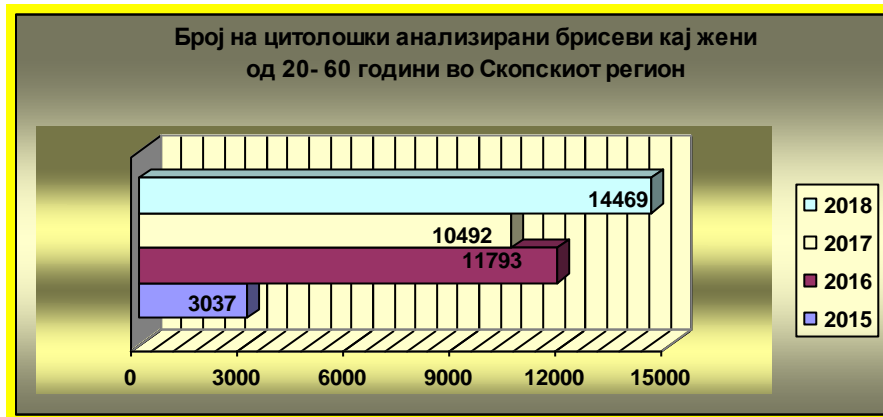
Графикон 39

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

На следниот графikon се прикажани бројот на цитолошки анализирани брисеви кај жени од 20-60 години од страна на патолозите.

Графikon 40

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Во однос на бројот на откриени епителни клеточни абнормалности, податоците говорат дека во 2018 година, индексот е зголемен за 141,46 % во однос на 2014 година.

Графikon 41

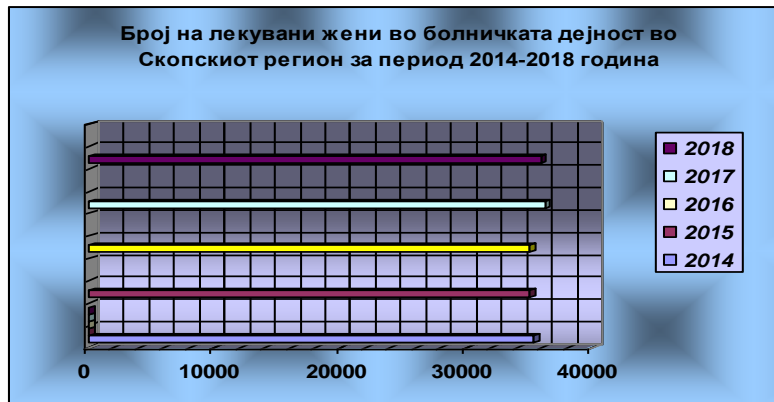
Извор: Центар за јавно здравје Скопје

VIII УТВРДЕН МОРБИДИТЕТ КАЈ ЖЕНИТЕ ХОСПИТАЛИЗИРАНИ ВО БОЛНИЦИТЕ ВО СКОПЈЕ ЗА ПЕРИОД 2014 – 2018 ГОДИНА

8.1. ЗДРАВСТВЕНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ВКУПЕН БРОЈ НА ЛЕКУВАНИ ЖЕНИ, ОБД, ПТЛ И СПЕЦИФИЧНИ СТАПКИ НА УТВРДЕН МОРБИДИТЕТ ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

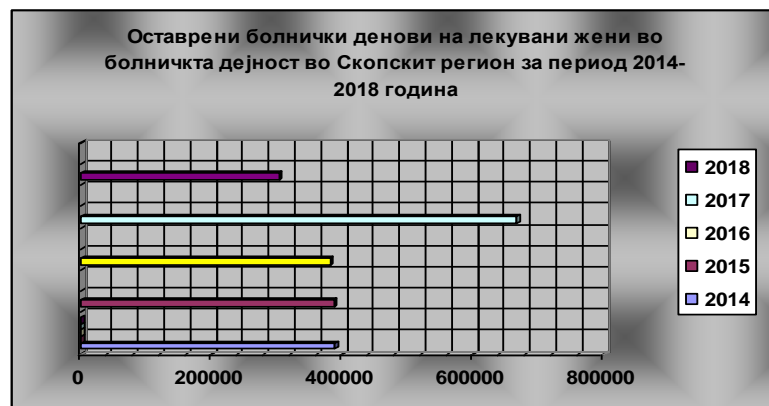
Во следните графיקони се прикажани лекувани жени во болниците во Скопје за период 2014 – 2018 година, остварени болнички денови и просечно траење на лекување како и стапки на утврден морбидитет на 1000 жители.

Графикон 42

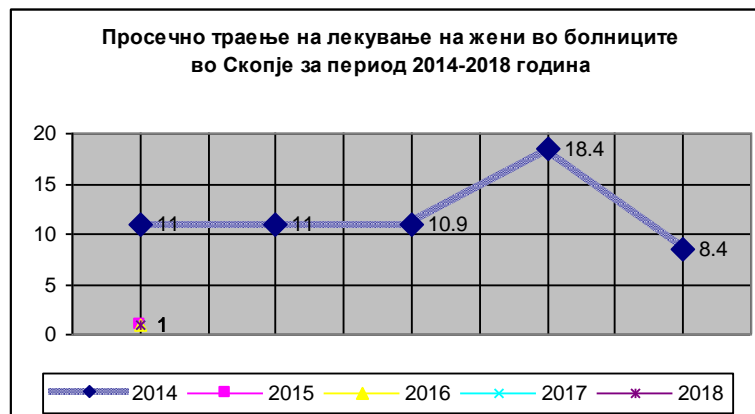
Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 43

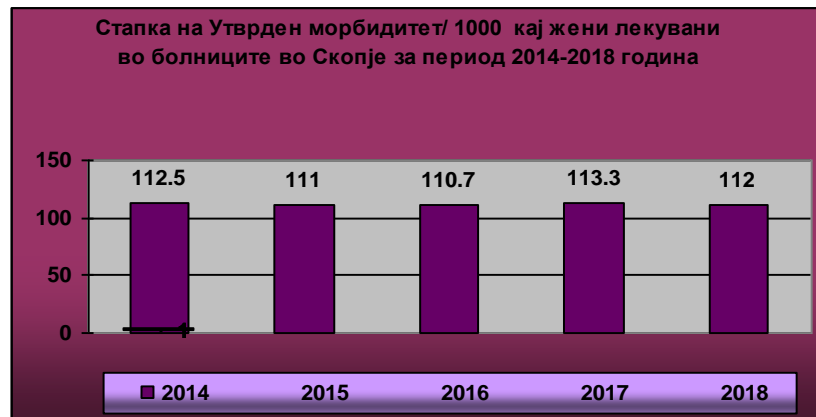
Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 44

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 45

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 46

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 47

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

8.2 ЗДРАВСТВЕНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ВКУПЕН БРОЈ НА ЛЕКУВАНИ ЖЕНИ, ОБД, ПТЛ И СПЕЦИФИЧНИ СТАПКИ НА УТВРДЕН МОРБИДИТЕТ ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014- 2018 ГОДИНА ПООДДЕЛНО ПО ГОДИНИ (2014, 2015, 2016, 2017 И 2018)

Табела 18

МКБ10	Групи на болести	Лекувани	М6/1000	ОБД	ПТЛ
БЛОК	Вкупно/ 2014	35297	112.5	388245	11.0
I	Одредени инфективни и параз. заб.	908	2.9	11396	12.6
II	Неоплазми	4631	14.8	64446	13.9
III	Болести на крвта и крвотворните органи и забол. на имуниот механ.	322	1.0	8714	27.1
IV	Ендокрини, нутритивни и метаболични болести	1006	3.2	6365	6.3
V	Душевни пореметувања и растројства во обносните	688	2.2	62949	91.5
VI	Заболувања на нервниот систем	662	2.1	14990	22.6
VII	Заболувања на окото и аднексите	1222	3.9	2535	2.1
VIII	Заболувања на увото и мастоидниот израсток	188	0.6	1015	5.4
IX	Болести на циркулаторниот систем	3719	11.9	50608	13.6
X	Болести на респираторниот систем	4676	14.9	40278	8.6
XI	Болести на дигестивниот систем	2232	7.1	16942	7.6
XII	Болести на кожата и поткожното ткиво систем	773	2.5	5582	7.2
XIII	Заболувања на мускулоскелетниот систем и сврзното ткиво	2376	7.6	35607	15.0
XIV	Болести на генитоуринарниот систем	5463	17.4	25994	4.8
XV	Бременост, породување и пуерпериум	2249	7.2	5331	2.4
XVI	Одредени состојби што настануваат во перинаталниот период	114	0.4	1116	9.8
XVII	Конгенитални малформации	377	1.2	2076	5.5
XVIII	Симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди	512	1.6	2726	5.3
XIX	Повреди и труења	1817	5.8	20905	11.5
XXI	Фактори што влијаат на здравствената состојба и контакт со здравствени служби	1362	4.3	8670	6.4

Табела 19

МКБ10	Групи на болести	Лекувани	М6/1000	ОБД	ПТЛ
БЛОК	Вкупно/ 2015	35014	111.0	386074	11.0
I	Одредени инфективни и параз. заб.	928	2.9	10005	10.8
II	Неоплазми	5489	17.4	90260	16.4
III	Болести на крвта и крвотворните органи и забол. на имуниот механ.	380	1.2	13314	35.0
IV	Ендокрини, нутритивни и метаболични болести	939	3.0	7869	8.4
V	Душевни пореметувања и растројства во обноските	664	2.1	52843	79.6
VI	Заболувања на нервниот систем	651	2.1	10594	16.3
VII	Заболувања на окото и аднексите	1116	3.5	2810	2.5
VIII	Заболувања на увото и мастоидниот израсток	158	0.5	873	5.5
IX	Болести на циркулаторниот систем	3707	11.8	46802	12.6
X	Болести на респираторниот систем	3918	12.4	31437	8.0
XI	Болести на дигестивниот систем	2326	7.4	14414	6.2
XII	Болести на кожата и поткожното ткиво систем	887	2.8	5404	6.1
XIII	Заболувања на мускулоскелетниот систем и сврзното ткиво	2047	6.5	27721	13.5
XIV	Болести на генитоуринарниот систем	5055	16.0	29865	5.9
XV	Бременост, породување и пуерпериум	1988	6.3	4977	2.5
XVI	Одредени состојби што настануваат во перинаталниот период	111	0.4	1156	10.4
XVII	Конгенитални малформации	352	1.1	2199	6.2
XVIII	Симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди	545	1.7	3315	6.1
XIX	Повреди и труења	1892	6.0	21722	11.5
XXI	Фактори што влијаат на здравствената состојба и контакт со здравствени служби	1861	5.9	8494	4.6

Табела 20

МКБ10	Групи на болести	Лекувани	М6/1000	ОБД	ПТЛ
блок	Вкупно/ 2016	35062	110.7	381485	10.9
I	Одредени инфективни и параз. заб.	867	2.7	8435	9.7
II	Неоплазми	4852	15.3	79448	16.4
III	Болести на крвта и крвотворните органи и забол. на имуниот механ.	446	1.4	14770	33.1
IV	Ендокрини, нутритивни и метаболични болести	837	2.6	8525	10.2
V	Душевни пореметувања и растројства во обноските	594	1.9	67259	113.2
VI	Заболувања на нервниот систем	710	2.2	11230	15.8
VII	Заболувања на окото и аднексите	1328	4.2	4072	3.1
VIII	Заболувања на увото и мастоидниот израсок	176	0.6	990	5.6
IX	Болести на циркулаторниот систем	3715	11.7	44992	12.1
X	Болести на респираторниот систем	4197	13.2	31466	7.5
XI	Болести на дигестивниот систем	2415	7.6	14563	6.0
XII	Болести на кожата и поткожното ткиво систем	1028	3.2	6049	5.9
XIII	Заболувања на мускулоскелетниот систем и сврзното ткиво	2010	6.3	28341	14.1
XIV	Болести на генитоуринарниот систем	5474	17.3	23877	4.4
XV	Бременост, породување и пуерпериум	1952	6.2	4437	2.3
XVI	Одредени состојби што настануваат во перинаталниот период	121	0.4	1029	8.5
XVII	Конгенитални малформации	344	1.1	1767	5.1
XVIII	Симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди	696	2.2	4686	6.7
XIX	Повреди и труења	1777	5.6	16327	9.2
XXI	Фактори што влијаат на здравствената состојба и контакт со здравствени служби	1523	4.8	9222	6.1

Табела 21

МКБ10	Групи на болести	Лекувани	М6/1000	ОБД	ПТЛ
блок	Вкупно/ 2017	36205	113.3	666296	18.4
I	Одредени инфективни и параз. заб.	963	3.0	13017	13.5
II	Неоплазми	5057	15.8	71634	14.2
III	Болести на крвта и крвотворните органи и забол. на имуниот механ.	335	1.0	11900	35.5
IV	Ендокрини, нутритивни и метаболични болести	922	2.9	9098	9.9
V	Душевни пореметувања и растројства во обноските	744	2.3	335146	450.5
VI	Заболувања на нервниот систем	671	2.1	12619	18.8
VII	Заболувања на окото и аднексите	1072	3.4	2268	2.1
VIII	Заболувања на увото и мастоидниот израсок	196	0.6	1081	5.5
IX	Болести на циркулаторниот систем	4214	13.2	58132	13.8
X	Болести на респираторниот систем	3647	11.4	31167	8.5
XI	Болести на дигестивниот систем	2623	8.2	14705	5.6
XII	Болести на кожата и поткожното ткиво систем	932	2.9	4963	5.3
XIII	Заболувања на мускулоскелетниот систем и сврзното ткиво	1904	6.0	29312	15.4
XIV	Болести на генитоуринарниот систем	5361	16.8	31703	5.9
XV	Бременост, породување и пуерперниум	1983	6.2	4825	2.4
XVI	Одредени состојби што настануваат во перинаталниот период	114	0.4	1036	9.1
XVII	Конгенитални малформации	281	0.9	1229	4.4
XVIII	Симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди	851	2.7	3719	4.4
XIX	Повреди и труења	1896	5.9	18765	9.9
XXI	Фактори што влијаат на здравствената состојба и контакт со здравствени служби	2439	7.6	9977	4.1

Табела 22

МКБ10	Групи на болести	Лекувани	М6/1000	ОБД	ПТЛ
блок	Вкупно/ 2018	35895	112.0	302881	8.4
I	Одредени инфективни и параз. заб.	793	2.5	6477	8.2
II	Неоплазми	5819	18.2	72721	12.5
III	Болести на крвта и крвотворните органи и забол. на имуниот механ.	397	1.2	13725	34.6
IV	Ендокрини, нутритивни и метаболични болести	820	2.6	5878	7.2
V	Душевни пореметувања и растројства во обноските	695	2.2	29237	42.1
VI	Заболувања на нервниот систем	706	2.2	10503	14.9
VII	Заболувања на окото и аднексите	963	3.0	1372	1.4
VIII	Заболувања на увото и мастоидниот израсток	176	0.5	985	5.6
IX	Болести на циркулаторниот систем	3881	12.1	31398	8.1
X	Болести на респираторниот систем	3693	11.5	27068	7.3
XI	Болести на дигестивниот систем	2728	8.5	14138	5.2
XII	Болести на кожата и поткожното ткиво систем	846	2.6	4458	5.3
XIII	Заболувања на мускулоскелетниот систем и сврзното ткиво	1927	6.0	28147	14.6
XIV	Болести на генитоуринарниот систем	5464	17.1	20664	3.8
XV	Бременост, породување и пуерперниум	1921	6.0	4446	2.3
XVI	Одредени состојби што настануваат во перинаталниот период	117	0.4	1483	12.7
XVII	Конгенитални малформации	256	0.8	1127	4.4
XVIII	Симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди	833	2.6	4327	5.2
XIX	Повреди и труења	1903	5.9	16289	8.6
XXI	Фактори што влијаат на здравствената состојба и контакт со здравствени служби	1957	6.1	8438	4.3

8.3 ЗДРАВСТВЕНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ВКУПЕН БРОЈ НА ЛЕКУВАНИ ЖЕНИ ОД 15-49 ГОДИНИ, ОБД, ПТЛ И СПЕЦИФИЧНИ СТАПКИ НА УТВРДЕН МОРБИДИТЕТ ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

Во анализираниот период од пет години (2014 – 2018), здравствената заштита на жените од 15 – 49 години се спроведува во болниците во Скопје на секундарно и терцијарно ниво.

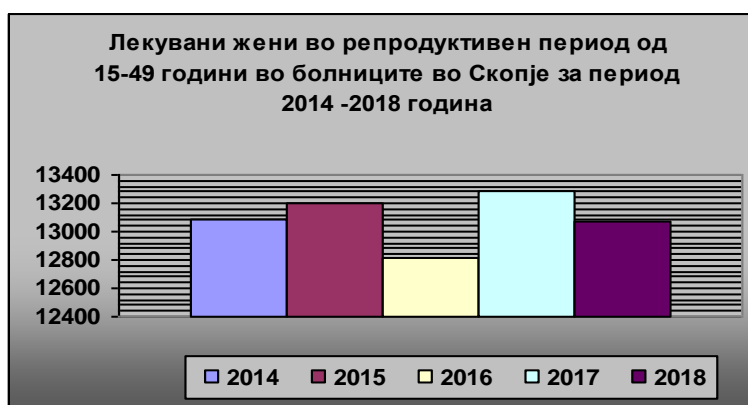
Во следните графикони се прикажани лекувани жени од 15-49 години во болниците во Скопје за период 2014 – 2018 година, остварени болнички денови и просечно траење на лекување како и стапки на утврден морбидитет на 1000 жители.

Според податоците од анализата, жените во репродуктивниот период имаат остварено вкупно 65432 хоспитализации или во просек годишно 13086.

Во истражуваниот период, процентот на хоспитализации на жените во репродуктивниот период од 15-49 години, жители на Скопје, изнесува 36,9% во однос на вкупно лекувани жени од Скопје.

Процентот на хоспитализации на жените во репродуктивниот период, во Скопските болници, се намалува започнувајќи од 2014 година кон 2018 година и истиот се движи од 37,7% во 2015 година до 36,4% во 2018 година во однос на вкупно лекуваните жени во болниците во Скопје.

Графикон 48

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Во истражуваниот период од пет години, просечното траење на лекување на жените во репродуктивниот период изнесувало 9,9 денови и истото се движело од 6,0 денови во 2018 година до 19,2 дена во 2017 година. Во однос на 2014 година, ПТЛ во 2018 година е за три дена намалено. Исто е со остварените болнички денови на лекување кои во 2018 година се намалени за 33,8 %.

Графикон 49

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

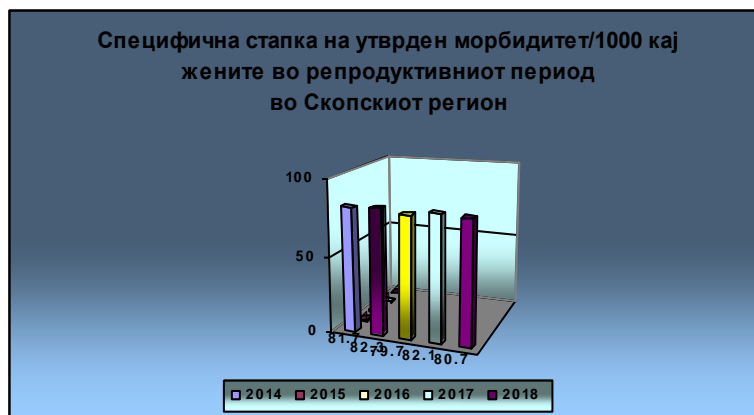
Графикон 50

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Вкупната специфична стапка на утврден морбидитет на лекувани жени од 15-49 години во болниците во Скопје изнесувала 81,3/1000 и во сите години на истражуваниот период се одржувала на истото ниво.

Графикон 51

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

8.4 ЗДРАВСТВЕНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ХОСПИТАЛИЗАЦИИТЕ НА ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВЕН ПЕРИОД ОД 15- 49 ГОДИНИ ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2104-2018 ГОДИНА ПООДДЕЛНО ПО ГОДИНИ (2014, 2015, 2016, 2017 И 2018)

Табела 23

МКБ 10	Групи на болести/ 2014 година	Лекувани	Мб/1000	ОБД	ПТЛ
Блок	Вкупно	13079	81.7	117940	9.0
I	Одредени инфективни и параз. заб.	352	2.2	6592	18.7
II	Неоплазми	1446	9.0	15343	10.6
III	Болести на крвта и крвотворните органи и забол. на имуниот механ.	110	0.7	3867	35.2
IV	Ендокрини, нутритивни и метаболични болести	200	1.2	1450	7.3
V	Душевни пореметувања и растројства во обноските	358	2.2	39578	110.6
VI	Заболувања на нервниот систем	250	1.6	2568	10.3
VII	Заболувања на окото и аднексите	108	0.7	193	1.8
VIII	Заболувања на увото и мастоидниот израсток	60	0.4	288	4.8
IX	Болести на циркулаторниот систем	363	2.3	2202	6.1
X	Болести на респираторниот систем	960	6.0	7160	7.5
XI	Болести на дигестивниот систем	881	5.5	7739	8.8
XII	Болести на кожата и поткожното ткиво систем	326	2.0	1905	5.8
XIII	Заболувања на мускулоскелетниот систем и сврзното ткиво	360	2.2	3502	9.7
XIV	Болести на генитоуринарниот систем	3252	20.3	12476	3.8
XV	Бременост, породување и пуерпериум	2249	14.0	5331	2.4
XVI	Одредени состојби што настануваат во перинаталниот период	/		/	/
XVII	Конгенитални малформации	236	1.5	1119	4.7
XVIII	Симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди	128	0.8	707	5.5
XIX	Повреди и труења	507	3.2	2718	5.4
XXI	Фактори што влијаат на здравствената состојба и контакт со здравствени служби	933	5.8	3202	3.4

Табела 24

МКБ 10	Групи на болести/ 2015 година	Лекувани	Мб/1000	ОБД	ПТЛ
Блок	Вкупно	13193	82.3	95608	7.2
I	Одредени инфективни и параз. заб.	249	1.6	3732	15.0
II	Неоплазми	1844	11.5	22725	12.3
III	Болести на крвта и крвотворните органи и забол. на имуниот механ.	127	35.7	5725	45.1
IV	Ендокрини, нутритивни и метаболични болести	227	1.4	1104	4.9
V	Душевни пореметувања и растројства во обносните	353	2.2	17363	49.2
VI	Заболувања на нервниот систем	230	1.4	2646	11.5
VII	Заболувања на окото и аднексите	127	0.8	222	1.7
VIII	Заболувања на увото и мастоидниот израсок	55	0.3	292	5.3
IX	Болести на циркулаторниот систем	364	2.3	1799	4.9
X	Болести на респираторниот систем	845	5.3	5988	7.1
XI	Болести на дигестивниот систем	900	5.6	5297	5.9
XII	Болести на кожата и поткожното ткиво систем	410	2.6	2083	5.1
XIII	Заболувања на мускулоскелетниот систем и сврзното ткиво	385	2.4	3301	8.6
XIV	Болести на генитоуринарниот систем	2865	17.9	10406	3.7
XV	Бременост, породување и пуерпериум	1988	12.4	4977	2.5
XVI	Одредени состојби што настануваат во перинаталниот период	/		/	/
XVII	Конгенитални малформации	177	1.1	709	4.0
XVIII	Симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди	114	0.7	893	7.8
XIX	Повреди и труења	487	3.0	3000	6.2
XXI	Фактори што влијаат на здравствената состојба и контакт со здравствени служби	1446	9.0	3346	2.3

Табела 25

МКБ 10	Групи на болести/ 2016 година	Лекувани	М6/1000	ОБД	ПТЛ
Блок	Вкупно	12815	79.7	100274	7.8
I	Одредени инфективни и параз. заб.	225	1.4	3236	14.4
II	Неоплазми	1477	9.2	18179	12.3
III	Болести на крвта и крвотворните органи и забол. на имуниот механ.	145	0.9	5365	37.0
IV	Ендокрини, нутритивни и метаболични болести	162	1.0	841	5.2
V	Душевни пореметувања и растројства во обносните	293	1.8	26146	89.2
VI	Заболувања на нервниот систем	296	1.8	2929	9.9
VII	Заболувања на окото и аднексите	120	0.7	550	4.6
VIII	Заболувања на увото и мастоидниот израсток	65	0.4	373	5.7
IX	Болести на циркулаторниот систем	393	2.4	1601	4.1
X	Болести на респираторниот систем	800	5.0	5532	6.9
XI	Болести на дигестивниот систем	938	5.8	4981	5.3
XII	Болести на кожата и поткожното ткиво систем	474	2.9	2562	5.4
XIII	Заболувања на мускулоскелетниот систем и сврзното ткиво	373	2.3	3449	9.2
XIV	Болести на генитоуринарниот систем	3257	20.3	11830	3.6
XV	Бременост, породување и пуерпериум	1952	12.1	4437	2.3
XVI	Одредени состојби што настануваат во перинаталниот период	/		/	
XVII	Конгенитални малформации	202	1.3	740	3.7
XVIII	Симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди	157	1.0	1459	9.3
XIX	Повреди и труења	462	2.9	2785	6.0
XXI	Фактори што влијаат на здравствената состојба и контакт со здравствени служби	1024	6.4	3279	3.2

Табела 26

МКБ 10	Групи на болести/ 2017 година	Лекувани	Мб/1000	ОБД	ПТЛ
Блок	Вкупно	13280	82.1	255248	19.2
I	Одредени инфективни и параз. заб.	255	1.6	6342	24.9
II	Неоплазми	1583	9.8	17302	10.9
III	Болести на крвта и крвотворните органи и забол. на имуниот механ.	95	0.6	3564	37.5
IV	Ендокрини, нутритивни и метаболични болести	169	1.0	1050	6.2
V	Душевно пореметувања и растројства во обносните	364	2.3	179153	492.1
VI	Заболувања на нервниот систем	293	1.8	2540	8.7
VII	Заболувања на окото и аднексите	164	1.0	318	1.9
VIII	Заболувања на увото и мастоидниот израсток	68	0.4	356	5.2
IX	Болести на циркулаторниот систем	454	2.8	2294	5.1
X	Болести на респираторниот систем	710	4.4	5513	7.8
XI	Болести на дигестивниот систем	1030	6.4	4806	4.7
XII	Болести на кожата и поткожното ткиво систем	456	2.8	2076	4.6
XIII	Заболувања на мускулоскелетниот систем и сврзното ткиво	333	2.1	3406	10.2
XIV	Болести на генитоуринарниот систем	2979	18.4	12952	4.3
XV	Бременост, породување и пуерпериум	1983	12.3	4825	2.4
XVI	Одредени состојби што настануваат во перинаталниот период	/		/	/
XVII	Конгенитални малформации	149	0.9	325	2.2
XVIII	Симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди	153	0.9	656	4.3
XIX	Повреди и труења	564	3.5	3643	6.5
XXI	Фактори што влијаат на здравствената состојба и контакт со здравствени служби	1478	9.1	4127	2.8

Табела 27

МКБ 10	Групи на болести/2018 година	Лекувани	Мб/1000	ОБД	ПТЛ
Блок	Вкупно	13065	80.7	78024	6.0
I	Одредени инфективни и параз. заб.	204	1.3	1634	8.0
II	Неоплазми	1747	10.8	15153	8.7
III	Болести на крвта и крвотворните органи и забол. на имуниот механ.	115	0.7	4724	41.1
IV	Ендокрини, нутритивни и метаболични болести	178	1.1	1011	5.7
V	Душезни пореметувања и растројства во обносните	395	2.4	15260	38.6
VI	Заболувања на нервниот систем	301	1.9	2858	9.5
VII	Заболувања на окото и аднексите	148	0.9	185	1.3
VIII	Заболувања на увото и мастоидниот изросток	56	0.3	282	5.0
IX	Болести на циркулаторниот систем	412	2.5	2098	5.1
X	Болести на респираторниот систем	719	4.4	4783	6.7
XI	Болести на дигестивниот систем	1084	6.7	4234	3.9
XII	Болести на кожата и поткожното ткиво систем	381	2.4	1447	3.8
XIII	Заболувања на мускулоскелетниот систем и сврзното ткиво	429	2.7	4398	10.3
XIV	Болести на генитоуринарниот систем	3091	19.1	9021	2.9
XV	Бременост, породување и пуерпериум	1921	11.9	4446	2.3
XVI	Одредени состојби што настануваат во перинаталниот период	/			
XVII	Конгенитални малформации	156	1.0	377	2.4
XVIII	Симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораториски наоди	170	1.1	765	4.5
XIX	Повреди и труења	480	3.0	2394	5.0
XXI	Фактори што влијаат на здравствената состојба и контакт со здравствени служби	1078	6.7	2954	2.7

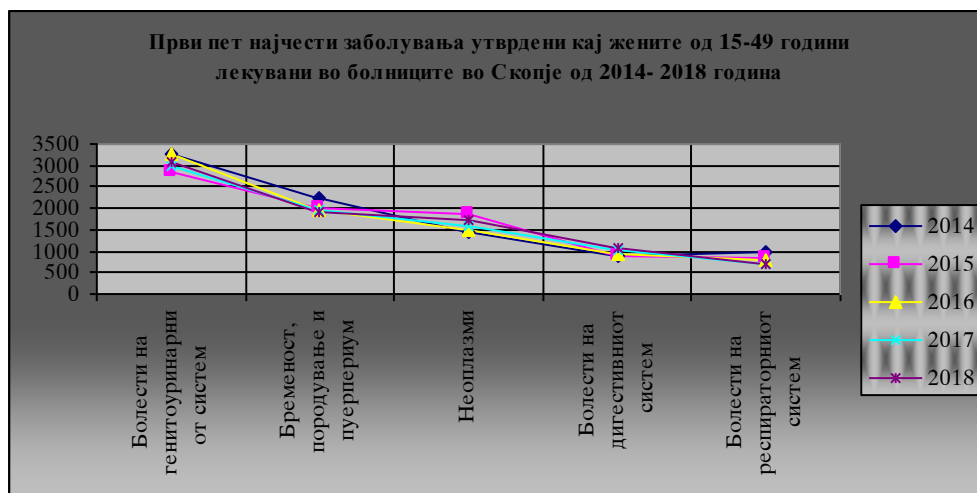
8.5 ПЕТ НАЈЧЕСТИ ГРУПИ НА ЗАБОЛУВАЊА КАКО ПРИЧИНА ЗА ХОСПИТАЛИЗАЦИИ НА ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВЕН ПЕРИОД ВО БОЛНИЦИТЕ ВО СКОПЈЕ ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

Анализирајќи ги податоците од погоре прикажаните табели и графикони, жените во репродуктивниот период од 15-49 години за период од 2014 до 2018 година, укажуваат на петте групи според МКБ 10 Ревизија, најчести заболувања кои се причина за болничко лекување и тоа се :

- ✘ XIV Болести на генитоуринарен систем
- ✘ XV Бременост, породување и пуерпериум
- ✘ II Неоплазми
- ✘ XI Болести на дигестивниот систем
- ✘ X Болести на респираторниот систем

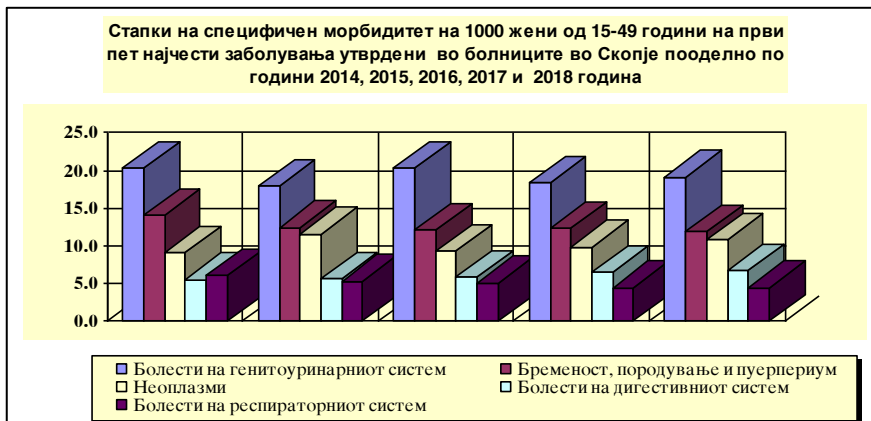
На следните четири графикони се прикажани хоспитализациите на жените во репродуктивниот период од 15- 49 години, остварени болнички денови, просечно траење на лекување и специфични стапки на морбидитет на 1000 жени во репродуктивен период за првите пет најчести групи заболувања кои биле причина за нивно лекување во болниците во Скопје.

Графикон 52

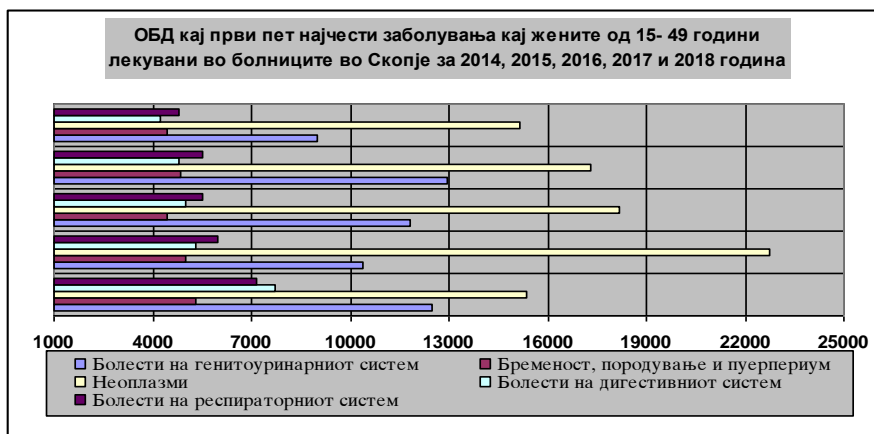
Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 53

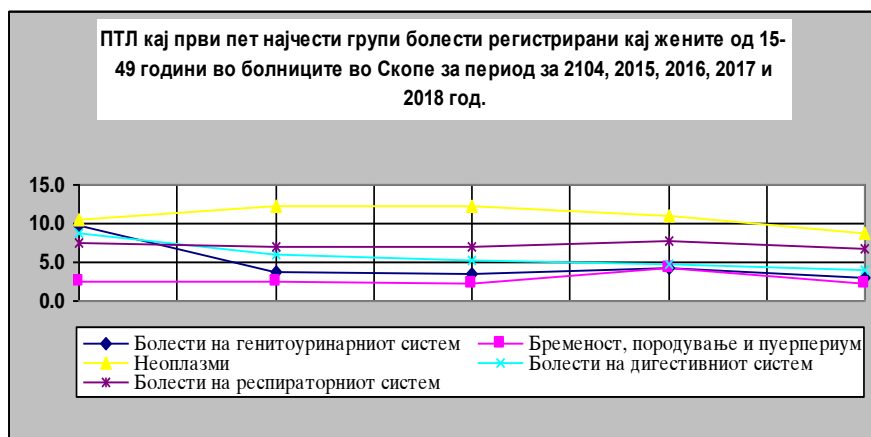
Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 54

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 55

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Според анализата на податоците, на прво место се рангирани хоспитализациите заради лекување на болестите на генитоуринарниот систем. Нивниот број варира и се констатира дека постои незначително намалување во 2018 година во однос на 2014 година. Специфична стапка на заболеност од 20.3/1000 во 2014 година е намалена на 19.1/1000 во 2018 година.

Остварените болнички денови во 2018 година покажуваат намалување за 27.7% во однос на 2014 година. Просечното траење на лекување кај оваа група заболувања покажува евидентно намалување за 2,9 дена во 2018 година во однос на 2014 година кога ПТЛ изнесувало 9,7 дена.

Во истражуваниот период од пет години на второ место се рангирани хоспитализации заради бременост, породување и пуерпериум. Во структурата на вкупно лекувани жени од 15-49 години во 2014 година оваа група на болести учествувала со 17,1%, додека во 2018 година процентот се намалил за 2,4 или истиот изнесувал 14,7%. Специфичната стапка на морбидитет на 1000 жени, од 14.0/1000 во 2014 година се намалил на 11.9/1000 во 2018 година. Просечното траење на лекување кај споменатата група болести се одржува на истото ниво и за целиот период во просек изнесувал околу 2 дена.

Неоплазмите како причина за болничко лекување на жените од 15-49 години се на трето место со специфична вкупна стапка за сите години (2014 - 2018) од 10.1/1000. Просечното траење од неоплазми кај жените во репродуктивниот период во 2018 година изнесува 8,7 дена и истата е намалена во однос на 2015 и 2016 година кога изнесувала 12,3 дена.

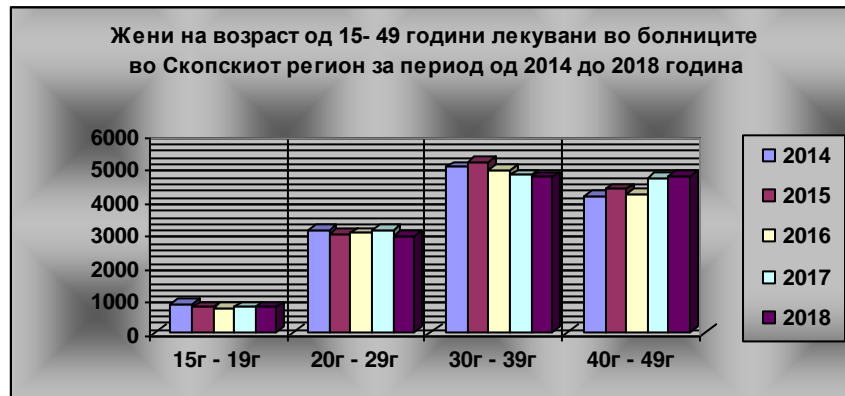
Во сите години на анализираниот период, болестите на дигестивниот систем биле рангирани на четврто место. Специфичната стапка на 1000 жени за целиот истражувачки период изнесувала 6.01/1000. Во структурата овие заболувања учествувале со највисока вредност од 8,2% во 2018 година во однос на 2014 година кои учествувале во вкупно лекуваните со 6,7%. Просечното траење на лекување и остварени болнички денови се скоро за половина намалени во 2018 година во однос на 2014 година.

На петто место се рангирани болести на респираторниот систем, со вкупна специфична стапка на утврден морбидитет од 5.01/1000 во целиот анализиран период. Исто така ОБД и ПТЛ се намалени во 2018 година, или во 2018 година остварените болнички денови се намалени за 2377 дена односно ПТЛ е за еден ден намалено во 2018 година во однос на 2014 година.

8.6 ЗДРАВСТВЕНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ХОСПИТАЛИЗАЦИИТЕ НА ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВЕН ПЕРИОД ОД 15-49 ГОДИНИ СПОРЕД ВОЗРАСНА СТРУКТУРА ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

Жените во репродуктивниот период кои се лекувале во болниците во Скопје за период 2014-2018 година според возрастната структура 15- 49 години се прикажани на следните графיקони:

Графикон 56

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 57

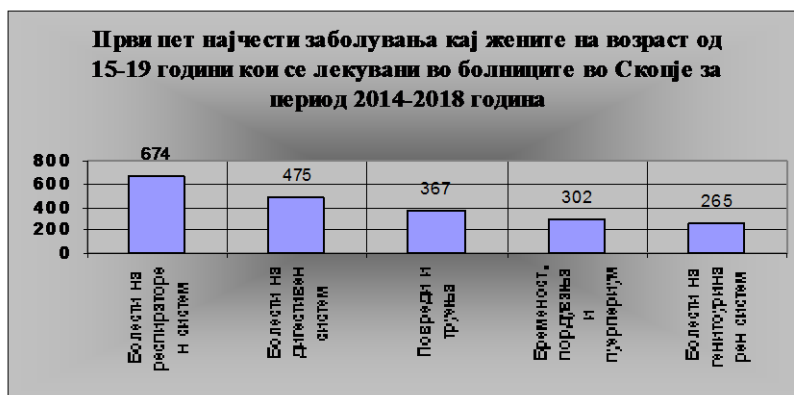
Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Првите пет најчести заболувања кај жените од 15-49 години во истражуваниот период се прикажани поодделно по возрастни групи и тоа од 15-19 години, од 20-29 години, од 30-39 години и од 40–49 години утврдени во болниците во Скопскиот регион за периодот од 2014–2018 година.

Анализата покажа дека во вкупниот број на хоспитализации на жени во репродуктивниот период во Скопје, жените биле хоспитализирани од најчести пет групи на заболувања кои учествувале со 65,8%. На следните графикони се прикажани првите пет најчести групи на болести според возрастна структура на жените и тоа од 15-19 години, 20-29 години, 30-39 години и од 40-49 години.

Првите пет најчести заболувања кај жените од 15-19 години учествуваат со 3,2% од вкупните хоспитализации на жените од 15-49 години.

Графикон 58

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Првите пет најчести заболувања кај жените од 20-29 години учествуваат со 15,0% од вкупните хоспитализации на жените од 15-49 години.

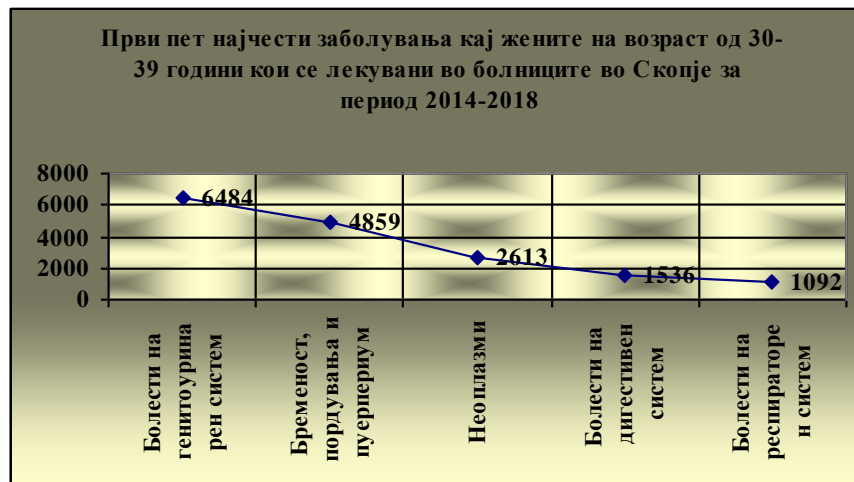
Графикон 59

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Првите пет најчести заболувања кај жените од 30-39 години учествуваат со 25,3% од вкупните хоспитализации на жените од 15-49 години.

Графикон 60

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Првите пет најчести заболувања кај жените од 40-49 години учествуваат со 22,3% од вкупните хоспитализации на жените од 15-49 години.

Графикон 61

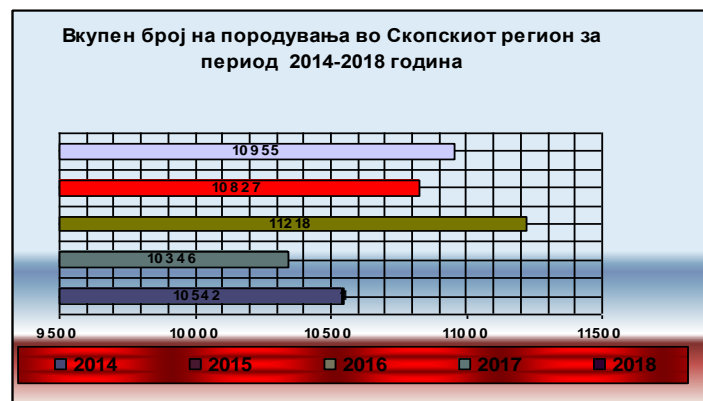

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

8.7 ПОРОДУВАЊА, АБОРТУСИ И НЕКОИ ЗДРАВСТВЕНИ ИНДИКАТОРИ КОИ ЈА ДЕТЕРМИНИРААТ ЗДРАВСТВЕНАТА СОСТОЈБА НА ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВНИОТ ПЕРИОД ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

Анализата на здравствените индикатори укажува дека во истражуваниот период од пет години не постојат некои позначајни промени во однос на показателите поодделно по години. Во анализираниот период од 2014 до 2018 во болниците во Скопскиот регион просечно годишно се раѓаат 10778 деца. Се забележува индекс на пораст на број на породувања во 2018 година за 3,9% во однос на породувањата во 2014 година.

Графикон 62

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Во следната табела се прикажани некои здравствени индикатори кои ја детерминираат здравствената состојба и заштита на жените во репродуктивниот период во Скопскиот регион за периодот 2014-2018 година.

Табела 28

ЗДРАВСТВЕНИ ИНДИКАТОРИ	Години				
	2014	2015	2016	2017	2018
Број на абортуси на сите возрасти. Индикатор бр.285500	2287	2319	2342	2329	2224
Број на абортуси на возраст помала од 20 год. Индикатор бр. 285501	70	86	71	54	76
Број на абортуси на возраст од 35 и + год. Индикатор бр.285502	815	801	810	841	866
Број на сите живородени од мајки на возраст помала од 20 г. Индикатор бр.285601	299	230	268	248	227
Број на сите живородени од мајки на возраст од 35 и + год. Индикатор бр.285602	1836	1819	2097	2098	2174
Број на царски резови . Индикатор бр.085401	4270	4095	4404	4448	4710
Процент на живородени со родилна тежина од 2500 гр. или повеќе. Индикатор бр. 160401	88,8(%)	90,5(%)	89,7(%)	89,7(%)	90,4(%)
Број на родени со конгенитални аномалии. Индикатор бр. 045800	1074	1288	1174	1189	970

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Следните прикажани 63 и 64 графикони покажуваат дека бројот на живородени од мајки на возраст помала од 20 години се намалува, но дека бројот на живородени од мајки на возраст од 35 и + години се зголемува од година во година, така во 2018 година нивниот број е зголемен за 338 живородени во однос на 2014 година.

Графикон 63

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Графикон 64

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Според податоците за бројот на царските резови, тие во просек годишно се регистрираат 4385, или бројот на царските резови претставува 40,68% од вкупниот број на раѓањата во Скопскиот регион.

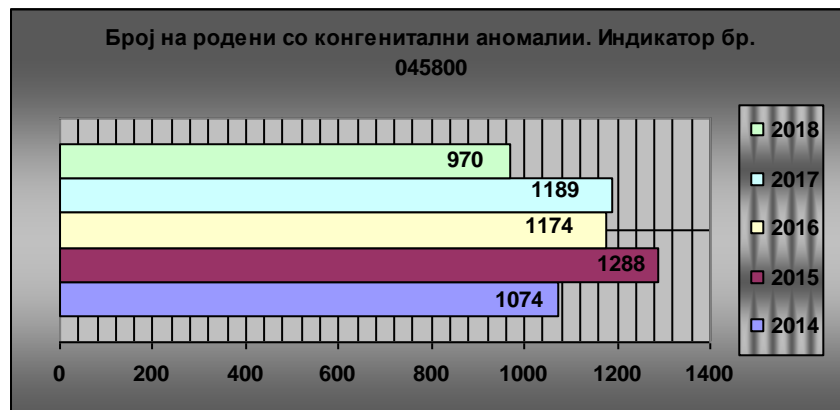
Графикон 65

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Исто така, во истражуваниот период, бројот на родени со конгенитални аномалии варира и истиот е највисок во 2015 година и изнесувал 1288, додека тој број е намален во 2018 година кога изнесувал 970 родени со конгенитални аномалии.

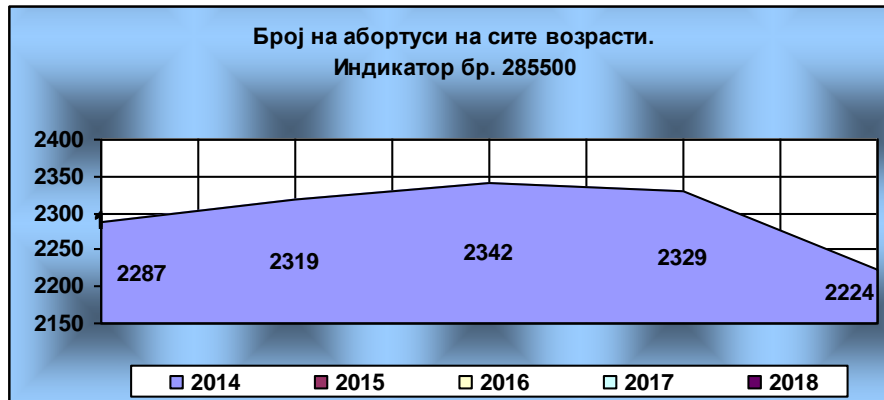
Графикон 66

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Во болниците во Скопскиот регион за период од 2014 до 2018 година, годишно во просек биле регистрирани 2129 абортуси. Во истражуваниот период, или во 2018 година, постои негативен индекс на бројот на абортуси или истите во 2018 година се намалени за 2,8% во однос на 2014 година.

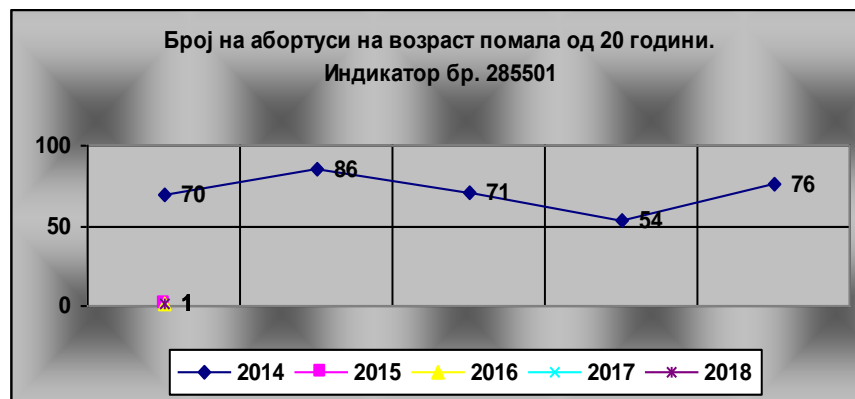
Графикон 67

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Индексот на структура на бројот на абортуси на возраст помала од 20 години во 2018 година е повисок за 8,6% во однос на 2014 година.

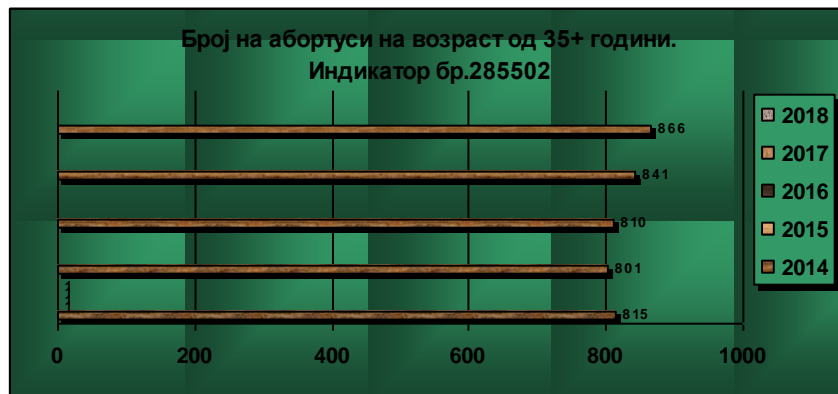
Графикон 68

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Бројот на абортуси на возраст од 35 и + години е зголемен во 2018 година за 51 абортус во однос на 2014 година.

Графикон 69

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

IX УТВРДЕНИ КОНГЕНИТАЛНИ МАЛФОРМАЦИИ КАЈ ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВЕН ПЕРИОД ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГОДИНА

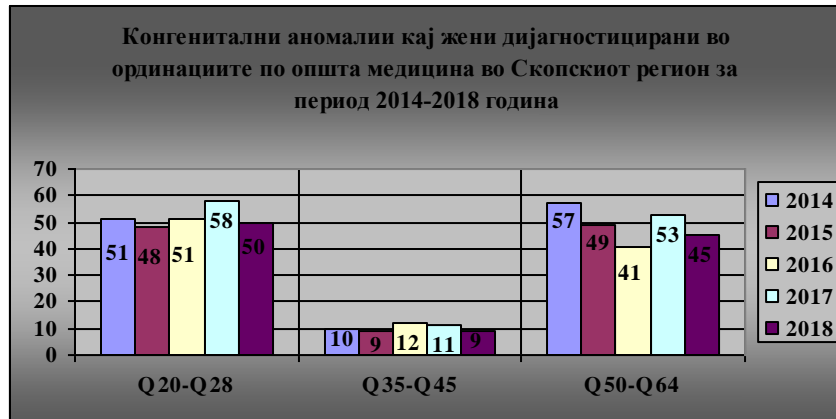
Следењето на конгениталните малформации кај жените е од особено значење за здравјето на жените во репродуктивниот период. За таа цел се анализирани групи заболувања според МКБ 10 Ревизија утврдени од матичните доктори во ординациите по општа медицина како и утврдени конгенитални малформации кај жените во репродуктивниот период утврден според нивните хоспитализации во болниците во Скопскиот регион.

Според податоците добиени од извештаите за утврден морбидитет од ординациите по општа медицина за период 2014-2018 година кај жените, дијагностицирани се следните конгенитални малформации кај жените за период од 2014 – 2018 година и тоа:

- ✘ Конгенитални малформации на циркулаторниот систем (Q20-Q28)
- ✘ Други конгенитални малформации на дигестивен систем (Q38-Q45)
- ✘ Конгенитални малформации на гениталните органи и уринарниот систем (Q50-Q64)

Споменатите три групи на заболувања се застапени со 56,3% кај жените од вкупно дијагностицирани конгенитални малформации за период 2014 – 2018 година.

Графикон 70

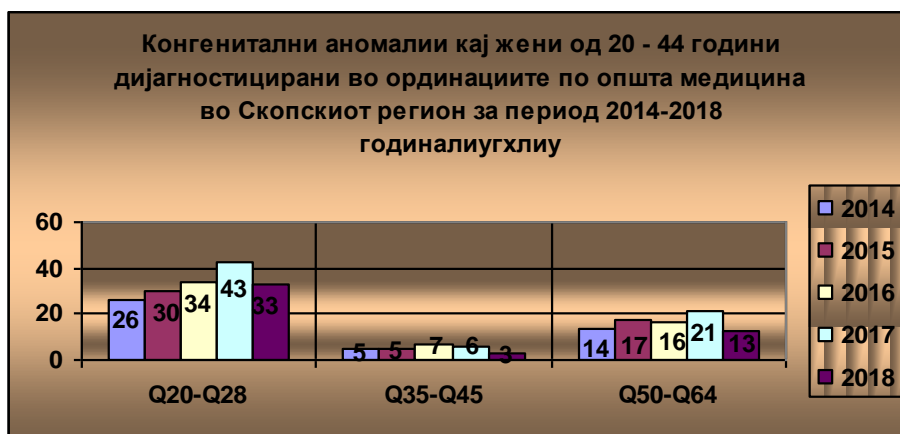

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Исто така, кај скоро половина од жените во репродуктивниот период, во ординациите по општа медицина, конгениталните малформации од споменатите три групи заболувања се застапени со 49,3%.

Анализирајќи го целиот истражуван период од пет години, конгениталните малформации на генитоуринарниот систем или според шифрата на МКБ 10 Ревизија (Q50-Q64) кај жените во репродуктивниот период се намалуваат, така да во 2018 година се за околу 7% помалку регистрирани во однос на 2014 година.

Графикон 71

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

Во болничката здравствена заштита се дијагностицирани 693 *конгенитални малформации кај жените во репродуктивниот период* за период 2014-2018 година, или истите претставуваат 29,5% од вкупно утврдените.

Споменатите заболувања се следни:

- Конгенитални малформации на циркулаторниот систем (Q20-Q28)
- Конгенитални малформации на респираторен систем (Q30-Q34)
- Расцепена усна и расцепено непце (Q35-Q37)
- Други конгенитални малформации на дигестивен систем (Q38-Q45)
- Конгенитални малформации на гениталните органи (Q50-Q56)

Конгениталните малформации на гениталните органи (Q50-Q56) кај жените во репродуктивниот период од 15-49 години, за период 2014-2018 година, во однос на на утврдениот број на споменатата група на конгенитални малформации чини 39,9%.

Графикон 72

Извор: Центар за јавно здравје Скопје

X ПРИКАЗ НА МОРТАЛИТЕТ КАЈ ЖЕНИТЕ ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014- 2017 ГОДИНА

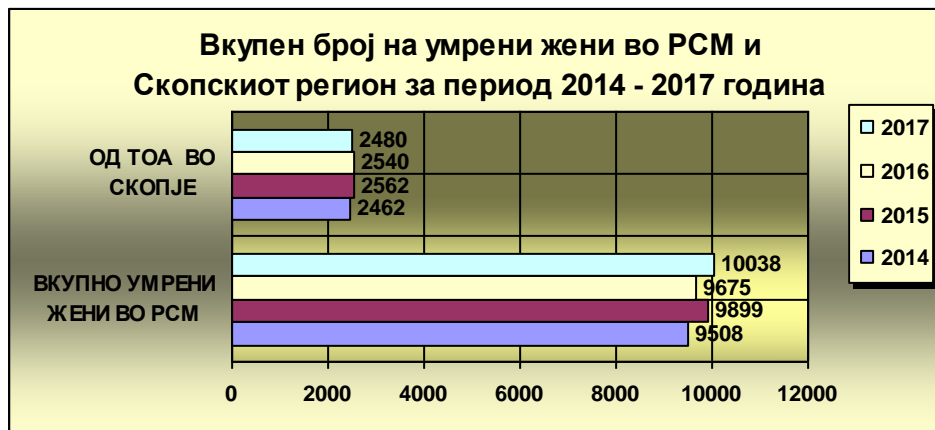
10.1 ВКУПЕН БРОЈ НА УМРЕНИ ЖЕНИ ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014-2017

Според податоците на Државниот завод за статистика на РСМ за период 2014 – 2017 година, бројот на умрени лица во 2017 година е со повисок индекс за 3,0% во однос на 2014 година.

Исто така, бројот на умрени лица во Скопскиот регион претставува 25,8% во вкупниот број на умрени лица во Република Северна Македонија.

Бројот на умрени жени во Скопје во истражуваниот период изнесува 25,7% од вкупниот број на умрени жени во РСМ.

Графикон 73

Извор: Државен завод за статистика на РСМ

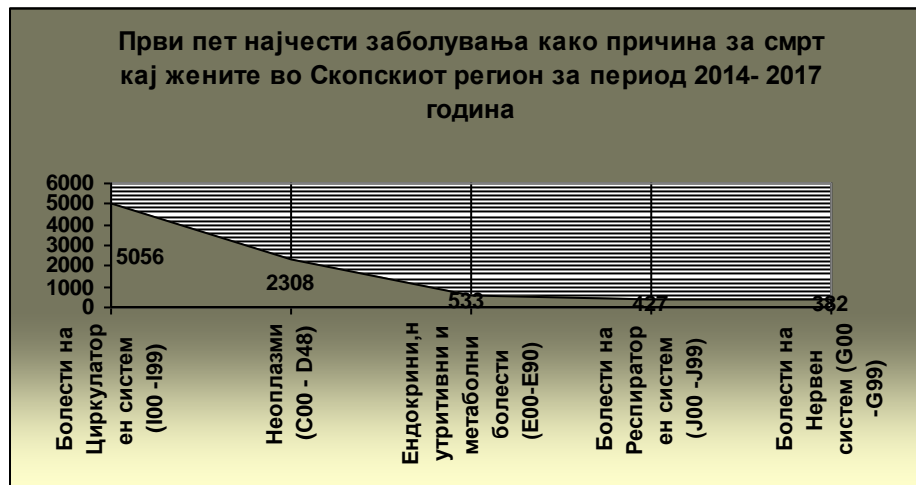
10.2 ПЕТ НАЈЧЕСТИ ПРИЧИНИ ЗА СМРТ КАЈ ЖЕНИТЕ ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ЗА ПЕРИОД 2014- 2017 ГОДИНА

Првите пет најчести причини за смрт кај жените во Скопскиот регион се следните заболувања:

- ☀ Болести на циркулаторен систем (I00 -I99)
- ☀ Неоплазми (C00 - D48)
- ☀ Ендокрини, нутритивни и метаболни болести (E00-E90)
- ☀ Болести на респираторен систем (J00 -J99)
- ☀ Болести на нервен систем (G00 -G99)

Болестите на циркулаторниот систем како причина за смрт кај жените во Скопскиот регион се на прво место и учествуваат со 58,1% во вкупно умрените жени во Скопје; потоа на второ место се неоплазмите или тие учествуваат како причина за смрт со 26,5%; потоа ендокрините, нутритивните и метаболните болести со 6,1% се на четвртото и петтото место им припаѓа на болестите на респираторниот и нервниот систем кои учествуваат со над 4%.

Графикон 74

Извор:Државен завод за статистика на РСМ

Во истражуваниот период (2014-2017 година) во Скопскиот регион болестите на циркулаторниот систем кај жените се на прво место како причина за смрт и истите се одржуваат константно со незначително намалување од 0,6% во 2017 година во однос на 2014 година и со највисока вредност во 2015 година.

Графикон 75

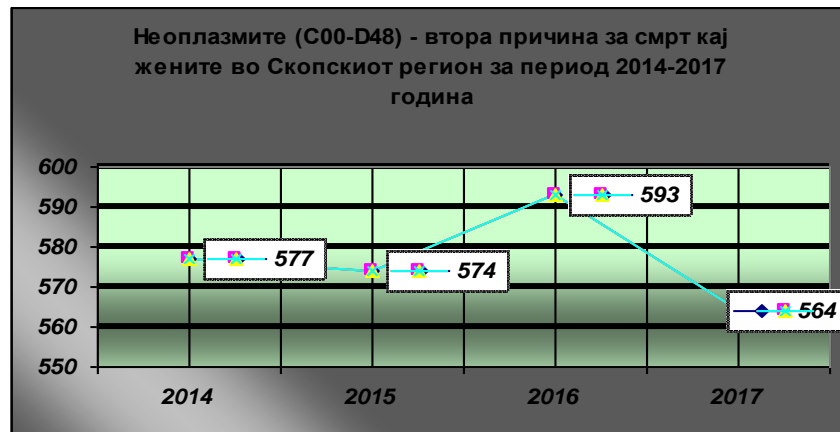

Извор:Државен завод за статистика на РСМ

Неоплазмите како втора причина за смртност кај жените се одржуваат константно, со исто така незнатно намалување од 4,9% во 2017 година во однос на

2016 година, што се должи на ран скрининг кај жените и континуирани контролни прегледи кај матичните доктори.

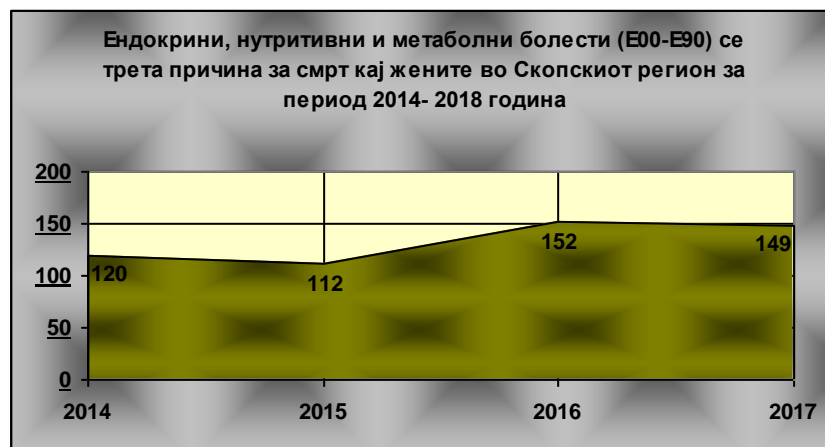
Графикон 76

Извор: Државен завод за статистика на РСМ

Ендокрините, нутритивни и метаболни болести се на трето место како причина за смрт кај жените и истите во последните две години покажуваат раст, или во 2017 година индексот покажува 24,25 повисок раст во однос на 2014 година.

Графикон 77

Извор: Државен завод за статистика на РСМ

За 27,4% болестите на респираторен систем се со повисок индекс во 2017 и 2016 година во однос на 2014 година како четврта причина за смрт кај жените во Скопскиот регион.

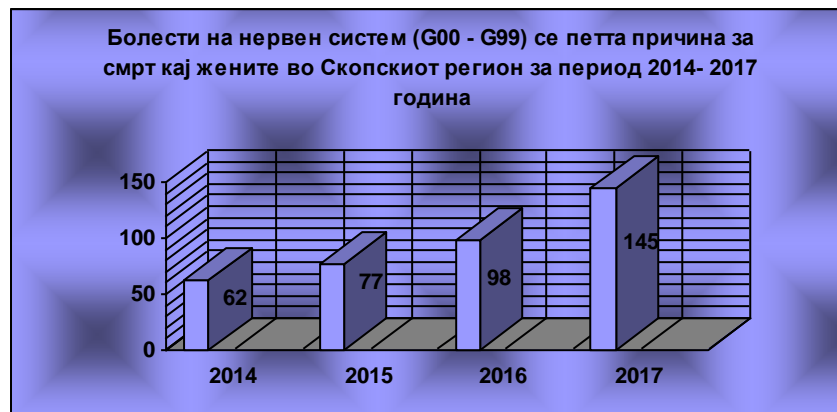
Графикон 78

Извор: Државен завод за статистика на РСМ

Болестите на нервниот систем како петта причина за смрт кај жените покажуваат висок индекс од 133,9% во 2017 година во однос на 2014 година како причина за смрт кај жените во Скопскиот регион.

Графикон 79

Извор: Државен завод за статистика на РСМ.

XI ЗАКЛУЧНИ СОГЛЕДУВАЊА

- ☑ Во Скопскиот регион бројот на жените е 50,8% од вкупното население. Вкупниот број на жените во репродуктивниот период од 15-49 години учествува со 50,7% во вкупниот број на жени или 25,7% од вкупното население во Скопје.
- ☑ Стапката на наталитет во Скопскиот регион е намалена во 2017 година во однос на 2014 година од 13,3 на 12,4.
- ☑ Во истражуваниот период 2014-2017 година, границата на возраста на мајките кои раѓаат деца се поместува кон возрасната група од 30-34 години.
- ☑ Тоталната стапка на фертилитет во РСМ е незначително намалена 2017/2014 година или 1.52 е во 2014 година, додека истата во 2017 година изнесува 1.43.
- ☑ Вкупната стапка на фертилитет во Скопскиот регион во истражуваниот период е на истото ниво и изнесува 1.8.
- ☑ Стапките на склучени бракови (нупцијалитет) во РСМ во истражуваниот период (2014-2017) се движи околу 6.6, додека во Скопскиот регион стапките се незначително намалени од 5.6 на 5.2.
- ☑ Во истражуваниот период од 2014-2017 година, стапката на разведени бракови (диворцијалитет) во РСМ е намалена или истата се движи од 1,52 во 2014 година до 1,43 во 2017 година. Во Скопскиот регион се одржува на истото ниво од 1,8 во целиот истражуван период.
- ☑ Смртноста кај жените во Скопскиот регион (2014-2017) во репродуктивниот период од 15-44 години укажува дека возрасната структура од 15 – 24 години учествува со 10,7%, додека возрасната структура од 25-44 години со 89,3% .
- ☑ Природниот прираст во истражуваниот период од 2014-2017 година на ниво на држава е намален скоро за половина или од 1,9 во 2014 година на 0,7 во 2017 година, додека во Скопскиот регион истиот се движи од 4,1 во 2014 година до 3,2 во 2017 година.
- ☑ Специјализирана здравствена заштита на жените константно се укажува во 48 гинеколошките ординации.
- ☑ Во однос на кадровската структура, специјализирана здравствена заштита на жени на примарно ниво, во просек укажуваат 48 специјалисти гинеколози, 17 акушерки со средно образование, 1 акушерка со висока стручна спрема, 26 медицински сестри со средна стручна спрема и во просек 3 сестри со ВСС.

- ☑ Во анализираниот период во болниците во Скопје, во просек годишно 101 гинеколог-акушер укажува здравствена заштита на жените, 3 медицински сестри со ВСС, 121 медицинска сестра со ССС, 3 акушерки со ВСС, 118 акушерки со ВСС.
- ☑ Просекот на женско население на гинеколог во Скопскиот регион е зголемен во 2018 година во однос на 2014 година или истиот се движи од 2078,2 во 2014 година до 2391,2 во 2018 година.
- ☑ Во ординациите по општа медицина, според анализата на специфичните стапки на морбидитет кај жените на возрасната структура од 20-75 и повеќе години, на прво место се регистрирани болестите на есенцијална (примарна) хипертензија со вкупна специфична стапка од 427.49, потоа на второ место е рангирана групата на акутен фарингит и акутен тонзилит со вкупна стапка од 181.4, потоа шеќерната болест со стапка од 114.45, на четврто место се невротските заболувања со код од F40-F48 и со стапка од 100.47 на 1000 жители и на петто место се дорзопатиите со стапка од 99.52.
- ☑ Жените на возраст од 20-54 години најчесто се јавувале на матичен доктор поради болести на респираторниот систем (J00-J99), поради акутен фарингит (J02) и акутен тонзилит (J03). Имено, при анализата на специфичните стапки на морбидитетот регистрирана е најниска стапка од 56.94 кај возрасната група на жени од 20-24 години во 2017 година, додека највисока регистрирана стапка на 1000 жени е во 2018 година од 259.94.
- ☑ Болестите регистрирани кај жените од 15-49 години кои ја остваруваат здравствената заштита во гинеколошките ординации во Скопскиот регион покажува дека кај возрасната група на жени од 15-24 години е регистриран морбидитет со стапка на вкупните заболувања (A00-T98) од 176.54/1000 .
- ☑ Во анализираниот период утврдениот морбидитет кај старосната структура на жените од 25-34 години покажува стапка од 505.35/1000. Првите пет рангирани заболувања кај споменатата старосна структура од 25-34 години учествуваат со 49.7% од вкупните.
- ☑ Во анализираниот период на утврден морбидитет кај старосната структура на жените од 35-44 години има стапка од 412.88/1000 . Утврдените заболувања на првите пет рангирани заболувања кај жените на возраст од 35-44 години учествуваат со 53,4% од вкупно утврдените во самата популациона група на жени од 35-44 години.

☑ Во анализираниот период, кај старосната структура на жените од 45-49 години се регистрирани 37092 вкупно гинеколошки прегледи со утврдена специфична стапка од 318.41/1000.

☑ Пет најчести болести кај жени од 15-49 години утврдени во гинеколошките ординации имаат стапка на специфичниот морбидитет која покажува дека на прво место се воспаленијата на вагината и вулвата (N76) чија стапка е незначително повисока и изнесува 56.52/1000 во 2014 година и се движи до 64.69/1000 во 2018 година. На второ место се нарушувањата на менструацијата (N91-N92) со стапка од 49.06/1000 во 2014 година и се движи до 54.15/1000. Стапката на морбидитет од кандидијаза (B37) го зазема третото место која континуирано се регистрира кај сите возрасти кај жените во репродуктивниот период и во просек изнесува 29.96/1000 во сите истражувани години. Воспалителните болести на грлото на матката кои го заземаат четвртото место имаат тенденција на намалување и се движат од 24.57/1000 во 2014 година до 21.11/1000 во 2018 година. На петтото место е рангиран женскиот инфертилитет (N97) со стапка која во 2014 година изнесувала 22,23/1000, додека истата е пониска во 2018 година и изнесувала 20.13/1000.

☑ Центарот за јавно здравје Скопје согласно Програмата за рана детекција на малигни заболувања ги следи податоците од матичните гинеколози во Скопскиот регион и според доставените податоци може да констатираме дека индексот за бројот на прегледани жени, односно направени ПАП тестови 2018/2015 година е зголемен за 6,4%. Во однос на бројот на откриени епителни клеточни абнормалности, податоците говорат дека во 2018 година, индексот е зголемен за 141,46 % во однос на 2014 година.

☑ Во истражуваниот период во болничката дејност во градот Скопје, процентот на хоспитализации на жените во репродуктивниот период од 15-49 години, жители на Скопје, изнесува 36,9% во однос на вкупно лекувани жени од Скопје.

Процентот на хоспитализации на жените во репродуктивниот период, во Скопските болници, се намалува започнувајќи од 2014 година кон 2018 година и истиот се движи од 37,7% во 2015 година до 36,4% во 2018 година во однос на вкупно лекуваните жени во болниците во Скопје.

- ☑ ПТЛ во 2018 година е за три дена намалено во однос на 2014 година. Исто е со остварените болнички денови на лекување кои во 2018 година се намалени за 33, 8 %.
- ☑ Вкупната специфичната стапка на утврден морбидитет на лекувани жени од 15-49 години во болниците во Скопје изнесува 81,3/1000 и во сите години на истражуваниот период се одржува на истото ниво.
- ☑ Анализата покажа дека во вкупниот број на хоспитализации на жени во репродуктивниот период лекувани во болниците во Скопје, првите пет најчести заболувања учествуваат со 65,8%. Тие се : Болести на генитоуринарен систем, Бременост, породување и пуерпериум, Неоплазми, Болести на дигестивниот систем и Болести на респираторниот систем.
- ☑ Најчести заболувања кои се причина за болничко лекување на жените во репродуктивниот период од 15-49 години, за период од 2014 до 2018 година, укажуваат на петте групи според МКБ 10 Ревизија:
 - ☑ Болести на генитоуринарен систем со специфична стапка на заболеност од 20.3/1000 во 2014 година е намалена на 19.1/1000 во 2018 година.
 - ☑ Бременост, породување и пуерпериум со специфична стапка на морбидитет од 14.0/1000 во 2014 година се намалила на 11.9/1000 во 2018 година.
 - ☑ Неоплазми со специфична вкупна стапка за сите години (2014 - 2018) од 10.1/1000.
 - ☑ Болести на дигестивниот систем со специфична стапка на 1000 жени за целиот истражувачки период изнесувала 6.01/1000
 - ☑ Болести на респираторниот систем со вкупна специфична стапка на утврден морбидитет од 5.01/1000 во целиот анализиран период.
- ☑ Три групи на заболувања како што се: Конгенитални малформации на циркулаторниот систем (Q20-Q28), Други конгенитални малформации на дигестивен систем (Q38-Q45) и Конгенитални малформации на гениталните органи и уринарниот систем (Q50-Q64) се застапени со 56,3% кај жените од вкупно дијагностицирани конгенитални малформации за период 2014 – 2018 година.
- ☑ Конгениталните малформации на генитоуринарниот систем или според шифрата на МКБ 10 Ревизија (Q50-Q64) кај жените во репродуктивниот период се намалуваат, така да во 2018 година се за околу 7% помалку регистрирани во однос на 2014 година.

☑ Во болничката здравствена заштита Конгениталните малформации на гениталните органи (Q50-Q56) кај жените во репродуктивниот период од 15-49 години за период 2014-2018 година во однос на утврдениот број на споменатата група на конгенитални малформации опфаќа 39,9%.

☑ Првите пет најчести причини за смрт кај жените во Скопскиот регион се следните групи заболувања: Болести на циркулаторен систем (I00 -I99), Неоплазми (C00 - D48), Ендокрини, нутритивни и метаболни болести (E00-E90), Болести на респираторен систем (J00 -J99) и Болести на нервен систем (G00 - G99).

☑ Болестите на циркулаторниот систем како причина за смрт кај жените во Скопскиот регион учествуваат со 58,1% во вкупно умрените жени во Скопје, потоа на второ место се неоплазмите или истите учествуваат како причина за смрт со 26,5%, потоа ендокрините, нутритивни и метаболни болести со 6,1%, додека на четвртото и петтото место се болестите на респираторниот и нервниот систем кои учествуваат со над 4%.

XII ПРЕДЛОГ МЕРКИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЗДРАВЈЕТО НА ЖЕНИТЕ ВО РЕПРОДУКТИВНИОТ ПЕРИОД

- Унапредувањето на здравјето на жените во репродуктивниот период во Скопскиот регион во периодот кој следува ќе се спроведува согласно Целите за одржлив развој 2030 година на Обединетите Нации. За таа цел, мерките и активностите ќе бидат насочени според Акцискиот план за сексуално и репродуктивно здравје на РМ 2018-2020, согласно Националната стратегија за сексуално и репродуктивно здравје 2010-2020,

- Во Скопскиот регион во наредната година, стратешките области во кои ќе се унапредува сексуалното и репродуктивното здравје ќе бидат насочени од споменатите зацртани цели, при што ќе се даде приоритет на координацијата и интерсекторската соработка на сите чинители кои имаат за задача да го унапредат севкупното здравјето на жените.

- Во наредниот период е потребен континуиран мониторинг на планирање на семејството, унапредување на сексуалното и репродуктивното здравје на адолесцентите, донесување на програми за безбедно мајчинство, превенција од

сексуално преносливи инфекции, превенција од сите видови на семејно насилство, обезбедување на безбеден абортус итн.

- Потребно е во континуитет да се афирмираат прашањата, кои се поврзани со сексуално и репродуктивно здравје на жените, со особен интерес на афирмирање на сексуални и репродуктивни права на населението во државата.

- Исто така, Светската здравствена организација им препорачува на сите земји без исклучок, да се унапреди здравјето на мајките и децата во рамките на здравствената политика, односно да ги зајакне програмите за репродуктивното и сексуалното здравје.

- Иако Центарот за јавно здравје во континуитет спроведува здравствена едукација за сексуално и репродуктивно здравје е потребно кадровски да се екипира со здравствени работници и соработници, со што ќе се подобри квалитетот на едукациите како во содржините, исто така и во делот на дидактичкиот методолошки пристап, со што ќе се овозможи да зајакне континуираната обука како кај учениците, но исто така и кај родителите, наставниците и другите чинители во овие области.

- Предлог превентивните мерки за унапредување на сексуалното и репродуктивното здравје е потребно Центарот за јавно здравје Скопје, во континуитет да ги спроведува своите приоритетни активности согласно Акцискиот план за сексуално и репродуктивно здравје на РСМ 2018-2020.

- Исто така, е потребно да се спроведува и унапредува интерсекторската соработка во споменатата област на локално ниво особено со општините, основните и средните училишта, невладините организации на подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје Скопје, согласно позитивната законска регулатива.

XIII КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Национална стратегија за сексуално и репродуктивно здравје 2010-2020
2. Национална стратегија за безбедно мајчинство 2010-2020, Национален план за акција за родова рамноправност 2007-2012
3. Национална стратегија за ХИВ/СИДА 2007-2011
4. Национална стратегија за адолесцентно здравје и развој 2008-2015
5. Национална стратегија за семејно насилство 2008-2011
6. Национална стратегија за млади 2005-2015
7. <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/skopje/15103.pdf>

Едукација за сексуално и репродуктивно здравје во средните училишта во град Скопје , 2018 ; Билјана Секуловска Габер, Александра Јованоска, Арзу Камбер, Билјана Костова, Емилија Трајковска и Михаела Иванова .

8. <https://afro.who.int/publications/global-health-sector-strategy-sexually-transmitted-infections-2016-2021-implementation>

9. Акциски план за сексуално и репродуктивно здравје на РМ 2018-2020
10. План за реализација на активности на јавно здравствените установи вклучени во имплементација на Програмата за заштита на населението од ХИВ инфекција во Република Македонија за 2019 година
11. <https://afro.who.int/publications/global-health-sector-strategy-sexually-transmitted-infections-2016-2021-implementation>
12. Статистички преглед: Население и социјални статистики - ISSN 1409-8997
13. Природно движење на населението, 2014 -ISBN 978-608-227-190-3
14. <http://www.stat.gov.mk/>
(население, витална статистика, проценето население 2013-2017 година).